

Harrewijn

Beknopte kroniek van de familie Harrewijn

G.C. Harrewijn facit

2021

Inhoud

Voorwoord.....	3
Stamboom.....	4
Ridder Bruisten Jansz. van Herwijnen	8
Harcourt, een heerlijkheid in Normandië.....	11
De Saksen.....	15
Beroepen, vanaf de 16 ^e eeuw.....	16
Vertrek uit Hondshoote.....	17
Vlaanderen	18
Protestant	20
Rebellen.....	22
Nieuwpoort.....	23
Engeland.....	25
Jan Herrewijn op de brandstapel.....	27
Cathelijne Herrewijn, als heks verbrand.....	38
Migratie en Leiden	40
Textielnijverheid.....	42
Jan Herrewijn, een rijke stinker.....	43
Jacobus Harrewijn, de kunstenaar.....	45
Een grote stap in de tijd naar Leen Harrewijn (geb.1850).....	46
Oom Albert, een bijzondere.....	47
Nawoord.....	46
Geraadpleegde bronnen en meer informatie.....	48

Voorwoord

Op een donkere winteravond, 30 december 2020 stuurde mijn dochter Elize een Whats App bericht door. Het betrof een vraag over een drietal oude originele kopergravures uit 1700. Drie prachtige gravures van Brussel, gemaakt door J. Harrewijn. Elize vroeg zich af of deze graveur familie van haar was.

De naam van Jacobus Harrewijn was mij niet vreemd. Jaren geleden kocht ik zelf een kopergravure van deze kunstenaar. Via Google bij een antiquair in België. Hij stelde aan mij toen dezelfde vraag: 'Bent u ook familie van de prentmaker?' Vast wel maar hoe precies, dat wist ik niet. Het was gewoon leuk om een gravure in huis te hebben die ondertekent is met *Harrewijn facit*. (Latijns voor Harrewijn heeft het gemaakt.)

Op mijn rug, op de bank ben ik eens gaan googlen om een goed antwoord op de vraag te krijgen. En dat is meer dan gelukt. Het leidde ertoe dat ik dit verhaal kon maken. Veel leesplezier.

De gravure die ik in de jaren negentig kocht.
L'abaye de S. Bernard.

Harrewijn facit

Stamboom

Er bestaan verschillende definities voor wat nu precies een stamboom is. De volgende omschrijving leek mij wel toepasselijk: een reeks van mensen, die uit één gemeenschappelijke oorsprong komen.

In het onderstaande genealogisch overzicht maken we een reis vanuit het heden naar het verleden. Voor een snel toegankelijk overzicht beperk ik mij enkel tot de mannelijke personen. Vanaf mijn zoon Chris is er zo een lijn van vijftien generaties bekend die teruggaat tot in het midden van de zestiende eeuw.

In de stamboom zie je op een gegeven moment de a verspringen naar e zodat er sprake is van Herrewijn. Verschrijvingen vonden in die tijd meer plaats. Andere vormen die je o.a. ook kunt tegenkomen zijn onder andere: Herrewijnen - Harrewijnen - Harwijn - HerWyn - Harreweynen - Van Herwynen.

1. Cornelis Franciscus Harrewijn

MVI Coördinator

Sliedrecht 1992 –

[Zoon van](#)

2. Gerrit Cornelis Harrewijn

Key Account Manager

Sliedrecht 1965 –

[Zoon van](#)

3. Cornelis Harrewijn

Ondernemer – groothandel in bromfietsen

Giessen Nieuwkerk 1929 – Gorinchem 2002

[Zoon van](#)

4. Leendert Harrewijn

Ondernemer

Giessen Nieuwkerk 1902 – Giessen Nieuwkerk 1978

[Zoon van](#)

5. Cornelis Harrewijn

Dorps smid

Peursum 1878 – Giessen Nieuwkerk 1958

[Zoon van](#)

6. Leendert Harrewijn

Arbeider, Dorps smid

Brielle 1850 – Giessen Nieuwkerk 1924

[Zoon van](#)

7. Cornelis Harrewijn

Koffiehuisknecht, Kuiper

Nieuw Beyerland 1826 – Brielle 1866

[Zoon van](#)

8. Aalbert Harrewijn

Sloeproëier, kuipersbaas

Brielle 1789 – Giessen Nieuwkerk 1842

[Zoon van](#)

9. Cornelis Harrewijn

Kuiper en zakkendrager

Vlaardingen 1760 – Vlaardingen 1832

[Zoon van](#)

10. Aalbert Jansz Harrewijn

Zeeman

Vlaardingen 1735 – Ijsland 1770

[Zoon van](#)

11. Jan Jansz Harrewijn

?

Leiden 1714–

Zoon van

12. Johannes Herrewijn

?

Leiden 1664 – Leiden 1736

Zoon van

13. Jacob Jacobszn Herrewijn

?

Leiden 1622 – Leiden 1686

Zoon van

14. Jacob Herrewijn

?

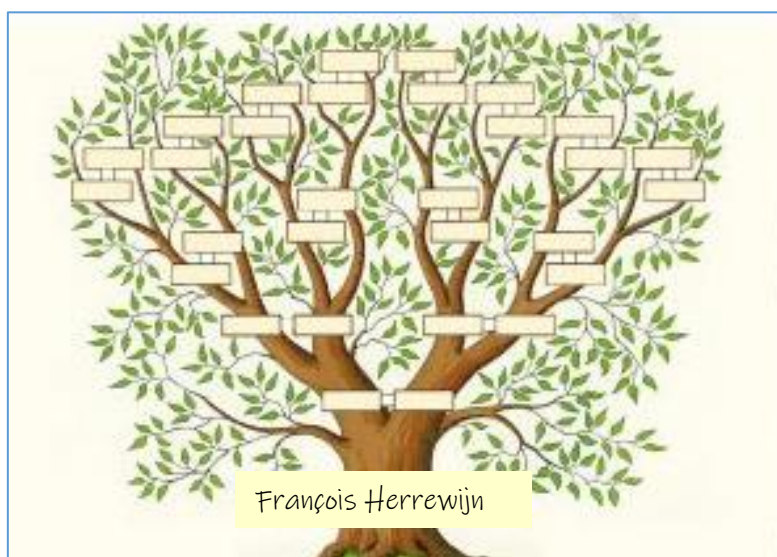
Leiden 1590 – Leiden 1671

Zoon van

15. François (Franchois) Herrewijn

werkzaam in de saai weverij

Hondschoote Vlaanderen 1560 – Leiden 1607

Hondschoote centrum met de kerktoeren die Francois ook heeft gezien.

Frans Vlaanderen - met Hondschoote (Fr.) tussen Duinkerken en Ieper.

Ridder Bruïsten Jansz. van Herwijnen

Op www.herrewijnenweb.nl staat ook iets over de familie in de tijd voor de 16^e eeuw. Het is informatie uit de 14^e eeuw: De Herrewijnen stammen af van ridder Bruïsten van Herwijnen, geboren rond 1340. Hij was afkomstig uit een adellijk Gelders geslacht. Zijn opa heette Johan van Herwynen, ook zijn vader droeg die naam. Bruïsten is in 1370 getrouwd met Elisabeth van Beieren, een buitenechtelijke dochter van Hertog Albrecht van Beieren. (Deze hertog is de opa van de bekende Jacoba van Beieren.) Bruïsten is, als vertrouweling van Albrecht aangesteld als baljuw, rentmeester, heer van Stavenisse en heer van Herwijnen. In 1385 wordt hij slotvoogd van Loevestein en gaat hij in datzelfde jaar samenwerken met Willem van Oostervant (zoon van Albrecht) . Als gevolg van zijn rooftochten in Gelderland wordt hij in 1386 door Hertog Willem van Gulik gevangen genomen. In 1397 valt Willem van Oostervant, na onenigheid met Bruïsten Loevestein aan en vlucht de laatste naar Gelderland.

De turbulente geschiedenis van Bruïsten is te lezen in het boek: Zes Eeuwen Loevestein van Peter van Andel. Verder ook op wikipedia bij de zoekterm: Brunstijn van Herwijnen.

Dus liggen de roots van onze familie dan toch weer hier vlak bij ons in de buurt. Het verbaasde mij enigszins. Maar het wapen van Bruïsten en van het dorp Herwijnen zette mij toch aan het denken. Dat wapen ziet er als volgt uit:

wapen van Bruïsten van Herwijnen

wapen van het dorp Herwijnen

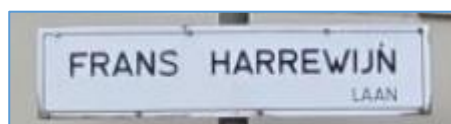
Dat het mij aan het denken zette zit zo: In de papparassen van mijn vader Cees Harrewijn Lzn vond ik een onduidelijke kopie uit een Frans boekwerkje van begin 20^e eeuw. Er stond iets in over een genealogisch manuscript van de familie Harrewijn. Dit zou zich bevinden in het Kempisch museum in Brecht. (boven Antwerpen). In augustus 2021 heb ik het museum daar bezocht en er een afspraak kunnen maken met archivaris Ronny Mattheussen. Hij had inderdaad een manuscript liggen. Ook het boekje waaruit de kopie was gemaakt. De titel ervan luidt: 'Les Harrewijn Jacques, Jacques-Gérard, François, Jean Baptiste e leurs descendants' Geschreven door Emile H. van Busschman in 1920. De genealogie had betrekking op de nazaten van de bekende graveur Jacobus Harrewijn en zijn zoon François. Het was erg leuk om het in te zien ook om dat er een aanwijsbare verwantschap met onze familielijn is maar ik zocht eigenlijk meer naar de informatie van voor 1560. Daarvan stond niets vermeld in het manuscript.

Nu gaf Ronny mij echter het emailadres van een historisch onderzoeker mee. Enige weken daarvoor had deze heer: Alfons van den Wyngaert namelijk hetzelfde dossier opgevraagd. Hij deed onderzoek over de familie Harrewijn in Ekeren. Per mail ontving ik het door hem opgestelde manuscript. Ekeren is een dorp vlak boven Antwerpen. Daar heeft ene Frans Harrewijn het in het begin van de 19^e eeuw het tot burgemeester geschopt. Er is zelfs een laan naar hem vernoemd. Wat nu mooi is...in het manuscript is ook sprake van een familiewapen dat de familie Harrewijn in de 16^e eeuw gebruikte. Let op de overeenkomst met het wapen van Herwijnen. We zien er het rood met de twee gouden dwarsbalken in terug....

Hoe de Herwijnen dan in Frans vlaanderen verzeild geraakt zijn is nu de openstaande vraag. Overigens heeft de schrijver Emile van Busschman in 1920 in zijn boekje zich afgevraagd of de familie wel echt van adel is. Er zou ook mogelijk sprake kunnen zijn van inbreuk maken op en valsheid in geschrifte...

Familiewapen Harrewijn

Ekeren – de naam Harrewijn
vereeuwigd in het stratenplan.

Het zou goed kunnen dat een nazaat van Bruïsten van Herwijnen in de Westhoek is terechtgekomen. Dirc van Loef van Horne (1336-1390), de eerste kasteelheer en oprichter van het slot Loevestein was getrouwd met Isabella van Montigny. Zij bracht een tweetal heerlijkheden met haar huwelijk mee waardoor deze Dirc Loef van Horne tevens heer van Houtkerke werd. (Een heerlijkheid is een leen van een landsheer.)

De zoon van Dirc Loef heette Arnold van Horne (1360-1404) hij trouwde met Johanna van Hondchoote en werd zo ook heer van Hondchoote. Dat zijn dus precies de plaatsen waar de stamboom van onze familie van 2021 - 1560 naar toe leidde.

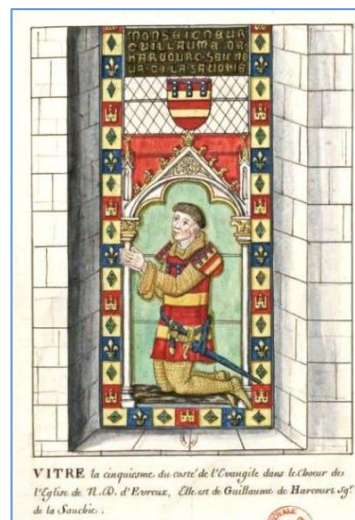
Als tweede kasteelheer van Loevestein had Bruïsten ongetwijfeld kennis aan zijn voorganger en diens zoon. Het zou goed kunnen dat door die contacten Herwijnen in Frans Vlaanderen terecht zijn gekomen.

Zilveren dukaat 'Kasteel Loevestein uitgave 2021'

Harcourt, een heerlijkheid in Normandië

Het wapen zoals ik dat vond in het manuscript is al heel oud. Het is te herleiden op het familiewapen van Harcourt. Harcourt is een heerlijkheid, nabij Brionne in Normandië.

De eerste heer van Harcourt was Bernard de Deen. Hij werd in 860 geboren in Denemarken. Hij was Regent van het Hertogdom Normandië. Bernard verkreeg de landgoederen van zijn metgezel Vikinghoofd Rollo in 911. Dit is tevens het geboortjaar van Normandië. (Normandië is ontstaan door een overeenkomst tussen Karel de Eenvoudige en Rollo.) Bernard de Deen (860-955) was getrouwd met Sprote, prinses van Bourgondië. Hij werd in 912 op een leeftijd van 52 jaar jaar als christen gedoopt in Rouen. Een kleinzoon van hem heette Turquetil d'Harcourt (geboren 985). Turquetil was gouverneur van Willem de Veroveraar, dit tijdens zijn minderjarigheid. Deze Willem werd koning van Engeland in het jaar 1066. Dit jaartal wordt ook gekoppeld aan het einde van het Vikingtijdperk.

vertaald uit het Frans betekent Harcourt versterkte boerderij. De naam Harrewijn betekent vriend van het leger (Har : leger en Win: vriend) Ook vind je wel terug dat de naam staat voor: 'Ik houd van oorlog.' Als je let op het Deens dan schrijf je leger als haer en vriend is ven. Dus Haerven. Het is goed mogelijk dat die naam in een familielijn een keer is verbasterd naar Herwyn. Op bijvoorbeeld het Geneanet zie je de het verband tussen de namen Harcourt en Herwynen terug. Algemeen wordt aangenomen dat de familie Herwynen oorspronkelijk lid was van de familie Harcourt.

Persoonlijke gegevens Walraven van Haeften ♂

- Hij is geboren rond 1400.
- Hij is overleden in het jaar 1478.
- De biologische ouders zijn [Otto Nicolaeszn van Haeften](#) en [Adelissa \(Adelise\) van Herwynen \(Hercourt\)](#)

Voorbeeld verband Herwynen & Harcourt. Adelissa is de dochter van Bruisten van Herwynen.

We gaan nu nog een stuk verder terug in de geschiedenis:

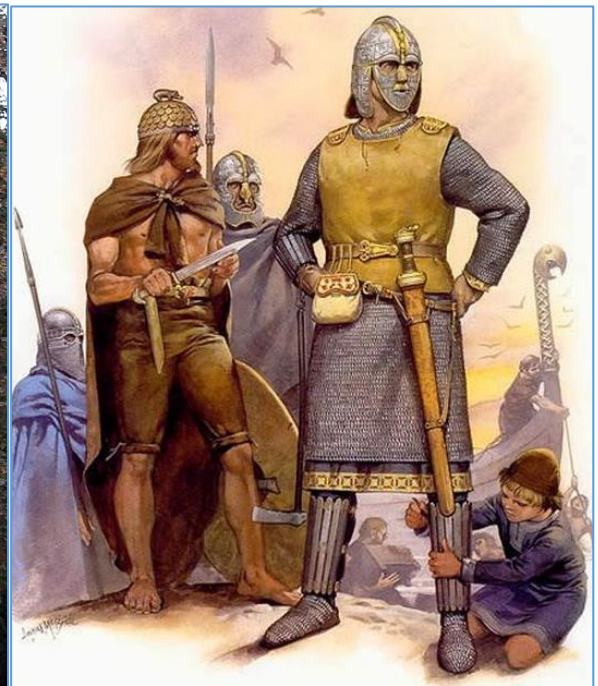
Bernard de Deen was een kind van Bruno de tweede d'Harcourt. Deze Bruno werd geboren in het jaar 800. Hij was een kind van Bruno van Saksen Engern de tweede, geboren omstreeks 756 in Saksen Duitsland en in diezelfde plaats overleden in het jaar 815. Zijn vader was Bruno 1 von Engern (Hertog van Saksen) Bruno 1 overleed in 775 op 49 jarige leeftijd.

Brunno 1 was een kind van Widukind 1 van Engern, hertog van Saksen, geboren in 755. Widukind betekent: kind van het woud. Hij was getrouwd met de zuster dan de Deense koning Siegfried Geva van Vestfold. Widukind leidde de Saksische oorlogen tegen Karel de Grote. Meerdere malen zocht hij zijn toevlucht bij zijn zwager in Denemarken. Uiteindelijk verloor hij de strijd tegen de Franken en werd hij een leenman van Karel de Grote. Hij bekeerde zich tot het christendom en liet zich dopen in december 785 te Attigny. Daarbij werd Karel zijn peetoom.

Widukind was een kind van Warnechin van Wettin van Engern, Koning van Saksen. Geboren rond 704 in Ilsand of Rugen, Duitsland. Zijn vader was Dietrich Theodoric van Saksen, Koning van Saksen. Geboren rond 670. Zijn vader was Sighard Koning van Saksen, geboren in 630 en op 61 jarige leeftijd overleden. Ook zijn vader is bekend: Berthold van Saksen, geboren in 550 en overleden op 83 jarige leeftijd. Berthold was een kind van Bodiscus van Saksen, de zesde koning van Saksen, geboren in het jaar 519 en op 49 jarig leeftijd overleden in 568.

widukind, berucht leider van de Saksen

Anglo-Saksische krijgers

De vader van Bodicus was Hilderick van Saksen. Geboren in 510 en overleden in 540. Hilderick was een kind van Hathwigate van Saksen, de vierde koning van Saksen. Geboren rond 475 en overleden in 524. Hathwigate was een kind van Hartwaker van Saksen, koning van de Saksen, koning van Kent en Rowena. Geboren in 455 en overleden in 489 op 34 jarige leeftijd. Zijn vader was Hengest, koning van Kent, geboren rond 418 in Kent Engeland en in diezelfde plaats overleden in 488. Hij was een kind van Withigils van Kent, geboren in 353 en overleden in 413 op 60 jarige leeftijd. Withigils was een kind van Witta van Kent.

Vervolgens komen we terecht in mythes. Het kan ook niet anders dan dat de vroegere verhalenvertellers de herkomst van het koningsgeslacht herleidden tot de goden. Daarmee onderstreepte men het gezag van de leidende dynastie.

Witta was een kind van Odin. Odin was het kind van Borr. Bor(r) is in de Noordse mythologie de zoon van Borr. Hij is getrouwd met Bestla, de dochter van de reus Bölthorn. Zij kregen drie zonen: Odin, Vili en Vé

Hengest, koning van Saksen stond samen met zijn broer Horsa bekend als de eerste leider van de Angelsaksische kolonisten waarvan bekend was dat ze naar Engeland kwamen. Volgens de overlevering hebben de broers het koninkrijk Kent gesticht.

Bernard de Deen, geboren in het jaar 800.

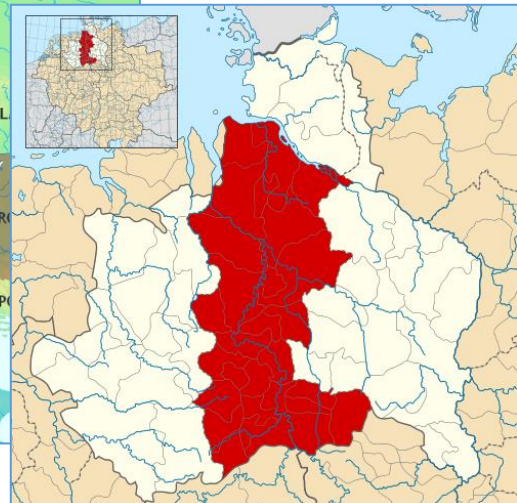
Odin (of Wodan) een kind van Borr.

Willem de Veroveraar tijdens zijn kroning tot koning van Engeland in 1066.
Tapestry van Bayeux,

De Saksen

De Saksen (Latijns: *Saxoni*) waren een confederatie van Germaanse stammen die zich tijdens de late Romeinse tijd en de vroege middeleeuwen op de Noord-Duitse Laagvlakte bevonden. Het overgrote merendeel van de Saksen bleef in het huidige Duitsland en bood weerstand tegen het zich uitbreidende Frankische Rijk door het leiderschap van de semi-legendarische Saksische held Widukind. Het vroegste woongebied van de Saksen was waarschijnlijk Noordalbingië. Hun gebied besloeg ongeveer de grootte van wat tegenwoordig zuidelijk Sleeswijk-Holstein is. Dit gebied wordt meestal ook gezien als het leefgebied van de Angelen. Een deel van de Saksen, samen met de Angelen en andere continentale Germaanse stammen, nam vanaf de 5e eeuw deel aan de Angelsaksische vestiging in Groot-Britannië. De Brythonisch-Keltische bevolking noemde al deze groepen gezamenlijk Saksen. Het is niet bekend hoe groot hun aantal precies was, hoewel er wordt geschat dat ongeveer tweehonderdduizend Angelsaksen de oversteek maakten naar het eiland Groot-Britannië. In de middeleeuwen oefenden de Saksen veel invloed uit op de talen en culturen van Noord-Germaanse, Baltische, Finse, Polabische en Pomeriaanse (West-Slavische) volkeren.

Europa in de late 5^e eeuw. De meeste namen zijn de Latijnse namen van 5^e eeuwse volkeren.

Energ, een gebied in Saksen.

Beroepen, vanaf de 16^e eeuw

Waren Herrewijnen in de vroege historie nog koningen, hertogen of ridders, in de loop der jaren nam het aanzien bij de meesten af. Als je bij de stamboom kijkt naar de beroepen van de verschillende Herrewijnen vanaf de 16^e eeuw dan kom je daar ook het beroep van kuiper tegen. De kuiper maakte vroeger houten vaten of tonnen. Deze werden toegepast voor het bewaren en vervoeren van o.a. vloeistoffen, denk aan wijn en bier. Behalve voor het vervoer van vers drinkwater, drank en oliën werden kuipen op grote schaal toegepast voor het versjouden van vis.

François beoefende het beroep van saaiwerker. Hij vertrok omstreeks 1584 met negen andere Herrewijnen uit Hondshoote naar Leiden. Dit als onderdeel van een grotere groep. Deze personen waren werkzaam in de fabricage van lichte en goedkope stoffen, op basis van Spaanse wol, die minder duur was maar ook van slechtere kwaliteit. In Hondshoote had je veel 'dagloners'. In de fabricage van lakens, gemaakt van Engelse wol had Vlaanderen reeds jaren roem gemaakt.

Nadat Hondshoote in 1582 was verwoest sprak men met het stadsbestuur van Leiden (hun grootste concurrent) af dat men daar onderdak zou krijgen. François Herrewijn trok samen met Jan Herrewijn op.

Een ander beroep dat je tegenkomt bij de Herrewijnen van weleer is dat van vachteplotter. Dit hield in dat men voor de dagelijkse kost niets anders deed dan de wol uit de huid van (geslachte) schapen plukken.

Handelaars in saai.

Vertrek uit Hondskoote

De namen van de 303 personen die vanuit Hondskoote naar Leiden zijn vertrokken zijn bekend. Betreffende de familie Herrewijn gaat het om de onderstaande personen. Pieter en Adriaan zijn de broers van Janneke. Naar alle waarschijnlijkheid is Jan (geb. 1550) de vader. Hij werd 'de oude' genoemd en staat bekend als wolverkoper. Jan (geb. 1583) is de zoon van François. Annetje is een nichtje van Tanneke.

Annetje Herrewijn	geb. ca. 1580 (dochter van Claes)	4 jaar
Caerl Herrewijn	geb. ca. 1583	1 jaar
François Herrewijn	geb. 1560	24 jaar
<i>(Directe verwantschap met onze familietak)</i>		
Jan Herrewijn	geb. ca. 1583 (Hondskoote)	1 jaar
Johanna Herrewijn	geb. ca. 1583	1 jaar
Mechelijntje Herrewijn	geb. ca. 1563	21 jaar
Jan Herrewijn	geb. ca. 1550 ?	34 jaar
Pieter Herrewijn	geb. ca. 1575	9 jaar
Tanneke Herrewijn	geb. 1575 (Nieuwpoort)	9 jaar
Adriaen Herrewijn	geb. ca. 1580	4 jaar

Voor allen geldt dat ze geboren zijn in Hondskoote. Een groep van drie volwassenen en zeven kinderen. De samenstelling van de groep maakt al indruk; je mist een moeder. Ze zijn dan ook niet gewoon geëmigreerd. Het dorp was grotendeels verwoest en daarbij zijn ook de nodige slachtoffers gevallen. (zie hoofdstuk Migratie naar Leiden)

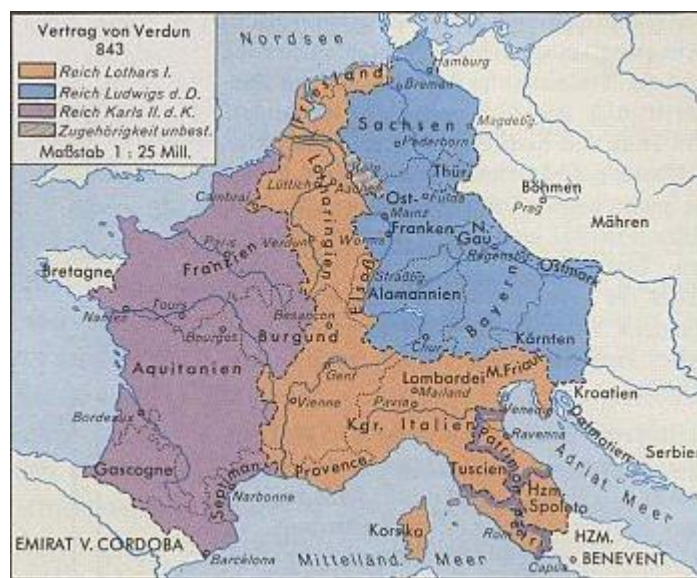

Hondskoote gemeentehuis. Gebouwd in 1548

Vlaanderen

Om iets meer te weten van de toestand in de wereld van de periode rond 1560 – 1600 is het leuk om daar een kijkje te gaan nemen.

De geschiedenis van Vlaanderen begint voor het eerst wanneer er een graaf van Vlaanderen wordt vermeld, in 863. Keizer Karel de Grote stierf in 814. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Lodewijk de Vrome. Die kreeg drie zonen: Lodewijk de Duitser, Karel de Kale en Lotharius. Na de dood van hun vader begonnen zij een strijd om de macht. In 843 ondertekenden ze het verdrag van Verdun, waarbij het keizerrijk in drie delen werd verdeeld: **West Francia**, **het Middenrijk** en **Oost Francia**. West- en Oost Francia veroverden tenslotte het Middenrijk. Vanaf dat moment was West Europa opgedeeld in twee grote gebieden. In het westelijke deel regeerde de Franse koning, in het oostelijke deel de Duitse keizer. De grens tussen de beide rijken werd in wat nu Vlaanderen is gevormd door de Schelde.

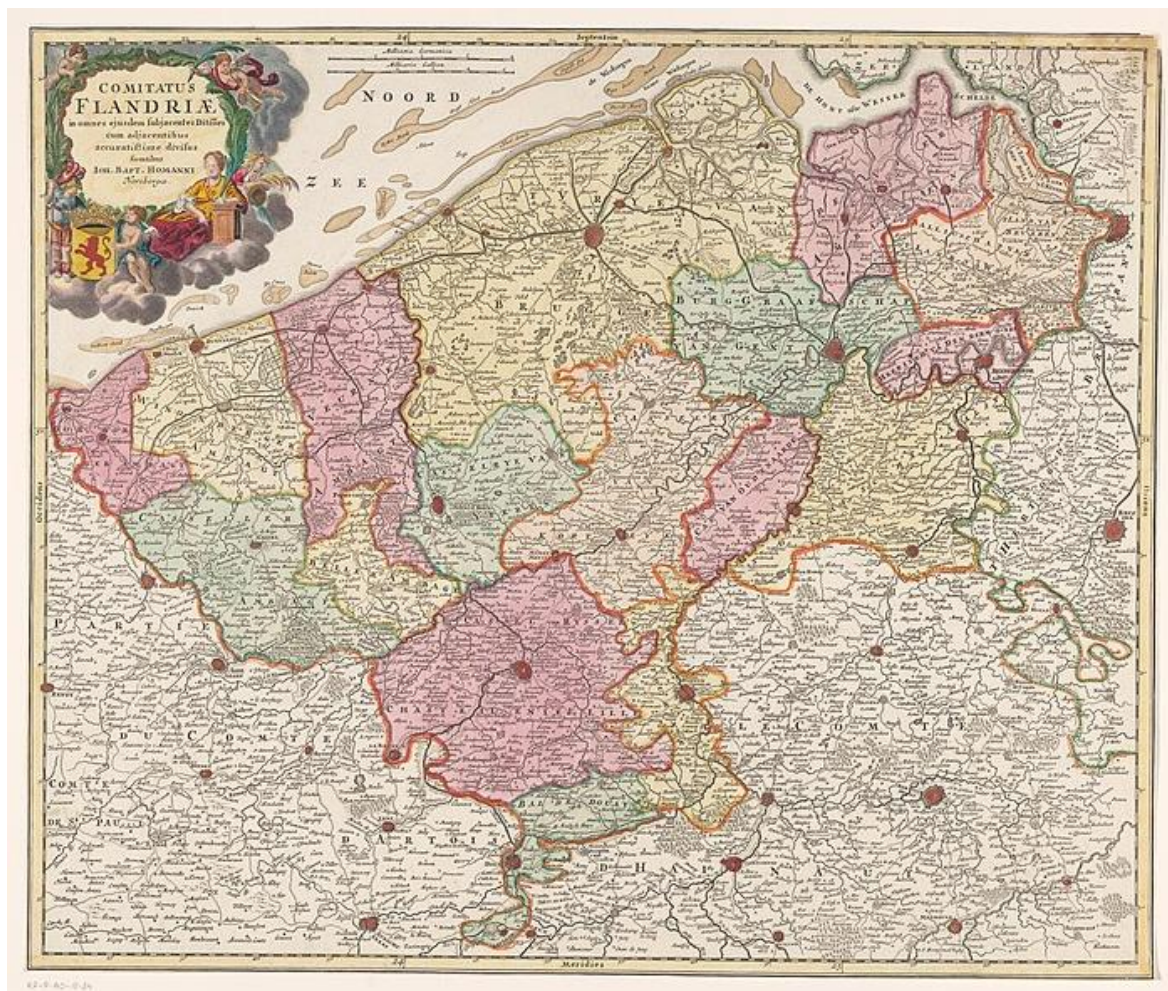

In de middeleeuwen groeiden de Vlaamse steden Gent, Brugge en Ieper uit tot zelfstandige eenheden of republiekjes. De macht in de steden was in handen van de patriciërs, een gesloten kaste van rijke kooplui die de stad bestuurde en haar beleid bepaalde.

In de geschiedenis van de Vlaamse steden hebben de wevers steeds de meest vooraanstaande rol gespeeld. De lakennijverheid was de kurk waarop de economie van de Vlaamse steden in de Middeleeuwen dreef.

Voor het spinnen, weven en verven van wol was Vlaanderen aangewezen op de invoer van wol uit Engeland. Dat simpele economische gegeven zou tijdens de Middeleeuwen in aanzienlijke mate de houding en de politiek van Vlaanderen op Europees vlak bepalen.

Het oude graafschap Vlaanderen betrof het gebied tussen de Schelde en de Noordzee. Het graafschap was een leen van de Franse koning. In die tijd werd macht en bezit bepaald door afkomst en het sluiten van strategische huwelijken. Daarnaast werden er veel oorlogen gevoerd. Tussen 1384 en 1482 werd een groot gedeelte van de Lage Landen geregeerd door de hertogen van Bourgondië. Toen de laatste hertog van Bourgondië sneuvelde probeerde de Franse koning Lodewijk XI Bourgondië zelf in bezit te nemen. Dat mislukte, de Nederlanden werden voortaan geregeerd door Marie van Bourgondië en haar echtgenoot Maximiliaan I van Oostenrijk uit het huis Habsburg. In 1506 werd keizer Karel V de nieuwe graaf van Vlaanderen. Bij de transactie van Augsburg in 1548 werden de Habsburgse Nederlanden tot één staatkundig geheel gemaakt en verkregen ze onafhankelijkheid. In 1550 wordt het Bloedplakkaat afgekondigd, een ordonnantie tegen de protestanten. Enkele jaren daarna breekt de Opstand uit. In 1555 kwamen de Zeventien provinciën onder Spaanse bewind via de zoon van keizer Karel V, Filips II. Het harde bestuur, de zware belastingen en de vervolgingen van de protestanten leidden tot een gewapende opstand in de Spaanse Nederlanden. Uiteindelijk heroverde Alexander Farnese, de hertog van Parma Vlaanderen en grote delen van Brabant. Hondschote werd in 1582 door hem verwoest.

Vlaanderen in de 16^e eeuw

Protestant

Het protestantisme ontstond nadat leerstellingen en praktijken in de middeleeuwse katholieke kerk in West Europa van binnenuit weerstand begonnen op te roepen. Men protesteerde tegen het feit dat er binnen de kerk niet veel meer te vinden was van de Weg die Jezus Christus leerde. Macht- en praalzucht hadden de overhand gekregen. De paus regeerde als een dictator en maakte misbruik van de angst van de mensen. Zo was het bijvoorbeeld mogelijk om door middel van veel geld te betalen verzekerd te kunnen zijn van een plek in de hemel. (Aflaat) In de vroege 16^e eeuw ontstond zo de reformatie. De Franse protestanten werden hugenoten genoemd. Mogelijk komt de naam voort uit het Vlaamse 'Huis der Genooten' In Frankrijk (Huguenots) was deze naam in eerst instantie een scheldnaam. De protestanten namen het echter aan als een geuzennaam. Over en weer werd er strijd geleverd. In 1572 probeerden de katholieken de strijd te beslechten met een massale moordpartij op de hugenoten in Parijs. In één nacht werden naar schatting 10.000 hugenoten in die stad vermoord. De mensen in Hondsschoote waren grotendeels protestant geworden. Ook de families Herrewijn. Het is beschreven dat Jan Herrewijn een bekende ouderling was in de protestante gemeente van Hondsschoote. Zijn predikant heette Adriaan Obry. Dat was een voormalig saaiwerker, afkomstig uit Lampernisse. Een andere kerkelijk bekende Herrewijn heette Joris. Onder het bewind van Phillips II was er voor idealen als godsdienstvrijheid en godsdienstige vrijheid geen ruimte meer. In 1566 begon op 10 augustus in de St. Laurentiuskapel nabij Steenvoorde in het uiterste zuiden van Vlaanderen de 'beeldenstorm'. De opgekropte haat over de vervolging van de protestanten vermengde zich met de wanhoop over de armoede en werkeloosheid in de Vlaamse textielnijverheid.

In de nacht van 23 op 24 augustus 1572 werden in Parijs honderden vooraanstaande protestanten vermoord. De gebeurtenis is de geschiedenis ingegaan als de Bartholomeusnacht of Parijse bloedbruiloft.

AERT DE TENMERMAN, wt name der kercken
van brusel.

FRANS IACOBSS., vuyten naeme der kercke
van Turnhout.

13° *Credentzbrief der classis in Oost ende Westflan-
deren, d.d. 10 Mei.*

Ghenade ende vrede door Iesum christum amen.

Eerweerde Lieve ende zeer Beminde Broeders inden Heere. Naer alle ionsteghe groetenesse ende recomandatie dienet dese ieghenwoordighe om v. l. te versekeren, dat wij Dienaeren der ghereformeerder ghemeinten Christi in Vlaenderen, so wel der oostersche als der Westvlaendersche classe beide te samen in een vergadert sijnde, gheordineert hebben ende bij desen ordineren, onse lieue medearbeijders Iacobus regius Dienaer des godlicken woordes nu tot Ghendt dienende, Petrus plateauet Dienaer des godlicken woordes tot Commene Wervicke ende Mee-nene, Lowys vander Veste ouderlinck tot Eekeloo ende looris **Herrewijn** ouderlinck tot honschote, Omme bij v. l. tot Dordrecht in het nationale Synode te verschijnen ende onse Vlaenderssche ghemeinten te representeeren, Gheuende den seluen volle macht voor so vele als het ons angaet, met v. l. te beraedtslaghen ende te besluyten in alles, wat tot goeder ordene welstant ende bauwe der kercken Christi nutt sal beuonden zijn V. L. biddende zij willen dese onse ghesanten voorā. volle gheloue gheuen in het gene dat zij vut onser aller name vertooghen zullen, ende zult wel doen.

Lieve ende Eerweerde Broederen, die almachteghe alleene wijzen God, die wil v. l. al te samen met sijnen H. Gheest des Wijsheys veruullen ende in zijn heileghe bescherminghe nemen, amen. Gheordineert tot Werviken in

Joris Herrewijn gaat in 1578 als afgevaardigde naar de Synode in Dordrecht.

uit: Acte van de Nederlandse synode der zestiende eeuw uitgave 1889

Rebellen

Onder degenen die in protest kwamen tegen de Rooms Katholieke kerk bevonden zich drie groepen: lutheranen, calvinisten en anabaptisten. Deze laatsten worden ook mennonieten genoemd. Je vindt afstammelingen van deze groep terug onder bijvoorbeeld de Amish. In Hondskoote waren veel calvinisten en anabaptisten. Voor de paus maakte het niet uit. Mensen uit al deze groepen kwamen op de brandstapel terecht, werden verdrinken of levend begraven. De eerste protestantse martelaren waren Vlamingen: Hendrik Voes en Johannes van Esschen werden op 1 juli 1523 te Brussel op de grote markt verbrand. Het laatste slachtoffer viel op 19 juli 1597 in Leuven. Anneke Uyttenhove, 45 jaar oud werd buiten de stadspoort levend begraven.

Protestanten werden in die tijd aangeduid als rebellen. Nu bevonden zich onder de protestanten ook een allegaartje van ontevreden mensen. Omdat ze vaak vrijbuiters waren en nergens anders terecht konden zwierven ze in grote groepen door Vlaanderen. Ze hielden zich bezig met het roven van goederen en het gijzelen van mensen. Naar schatting zijn zo'n 150.000 protestanten naar de noordelijke provincies gevuld. De laatsten vertrokken na de val van Antwerpen in 1583. Antwerpen was de laatste stedelijke enclave voor deze rebellen. In die tijd had je als protestant twee keuzes: je stelt je loyaal op of je vertrekt. In dat laatste geval verloor ook vaak je bezit. Dat was afhankelijk van de plaats waar men woonde.

De beeldenstorm begon op 10 augustus 1566 in Steenvoorde en al snel werd het interieur van veel kerken en kloosters in Vlaanderen en daarbuiten door woedende mensen vernietigd.

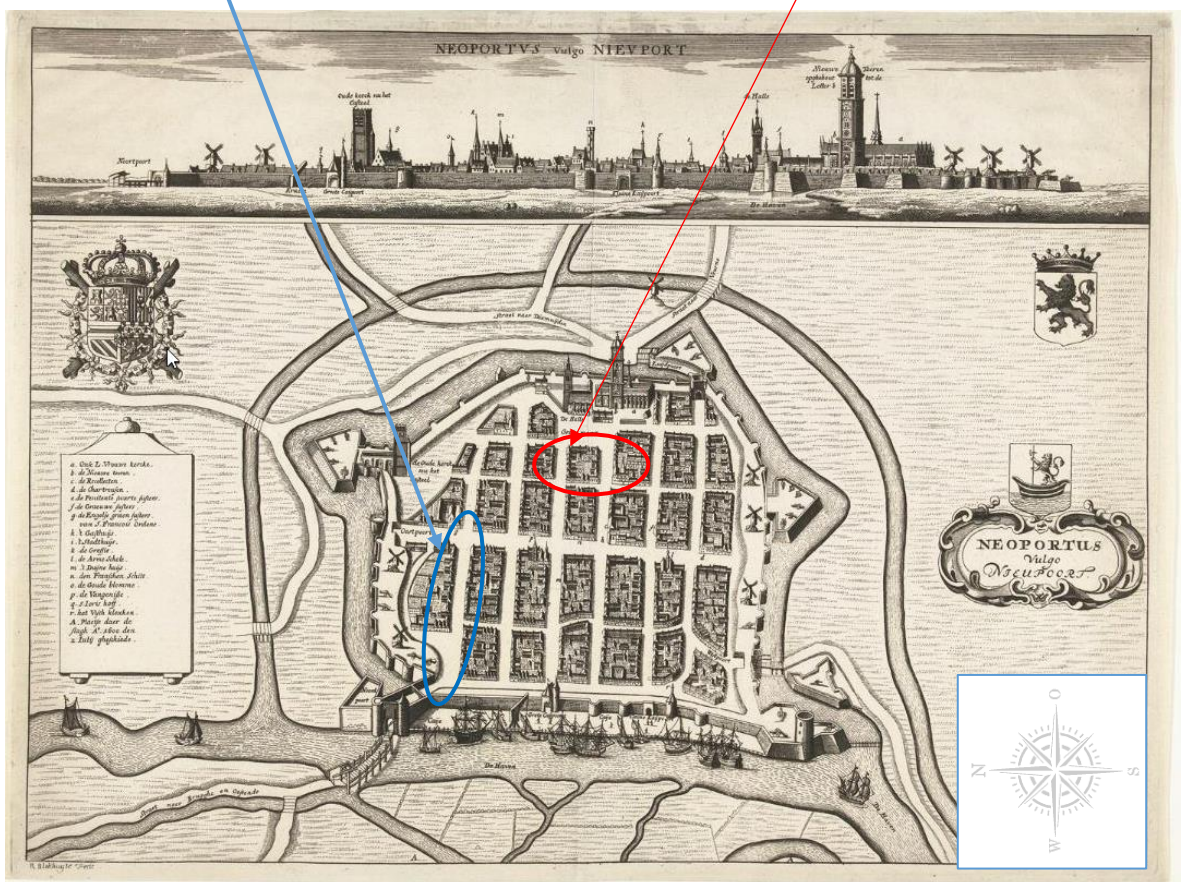
Nieuwpoort

Uit het gemeentearchief van Nieuwpoort ontleende ik onderstaande gegevens.

Klaas (Nicolaas) Herrewijn woonde in een hoekhuis van Frans Pelgrim in 1576 in de Handwerkers-
straat (Kerkstraat). Hij werd als rebel aangeduid in
1583 en voor 8,18 ha geconfisqueerd.

De hoekwoning heette 'De berg Sion'

Jan Willems was eigenaar van een huis in 1576,
waar Jan Herrewijn in woonde, in de Noordstraat
(Ieperstraat). De weduwe van Jan Willems werd in
1583 voor 3,18 ha geconfisqueerd.

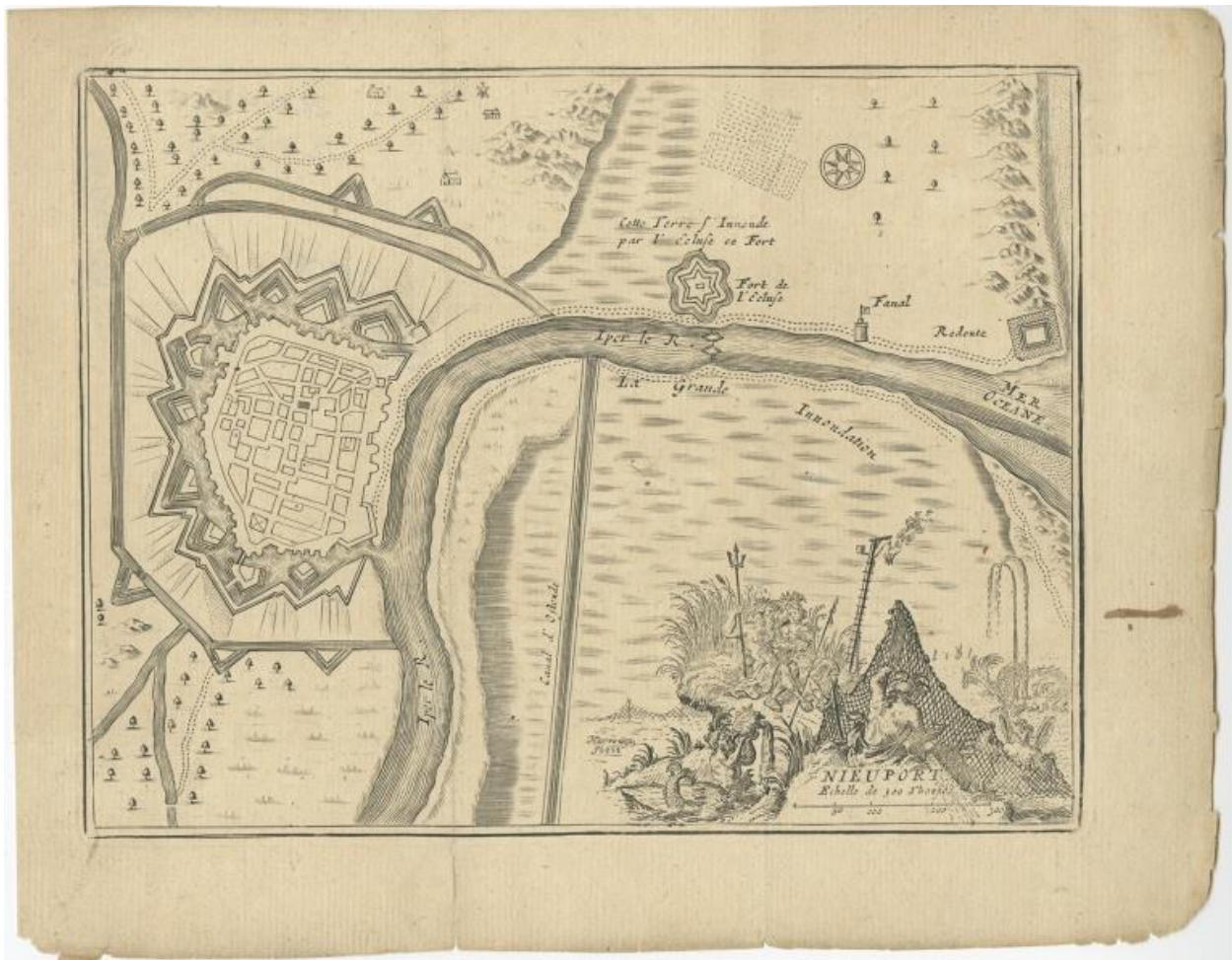

Nieuwpoort Vlaanderen kaart uit ca. 1647

Claes Herrewijn (geboren te Nieuwpoort) is op 12 maart 1586 getrouwd met Cathelijne de Ramaux uit Yperen. Als getuige bij het huwelijk was zijn broer Jan Herrewijn aanwezig. verder was ook de neef van Cathelijne: Pieter Hollebeek, verver uit Hondshoote getuige.

De naam Cathelijne komen we straks nog tegen in de geschiedenis waarbij er een heks wordt verbrand. Niet zeker is of dat één van de dochters is van Claes en Cathelijne betreft. De kans is echter aanzienlijk.

Jan had kinderen waarvan bekend is dat zijn dochter Tanneke in Nieuwpoort werd geboren. Ze is overleden in Leiden op 2 november 1612. We zijn haar al tegengekomen bij het lijstje van vluchtelingen naar Leiden.

Nieuwpoort Vlaanderen kaart uit ca. 1769

Jacob Harrewijn facit

Engeland

Veel protestanten vluchten in die tijd naar Engeland waar koning Elisabeth 1 regeerde. Zij wordt wel de onzelfzuchtige genoemd. Tijdens haar 45 jarige regering maakte ze een einde aan alle religieuze spanningen die er in het land waren. Voor protestanten werd Engeland een veilige thuishaven. Veel protestanten staken het kanaal over. Ook mensen uit de familie Herrewijn maakten daar gebruik van.

In een kerkregister van de kerk in Engeland (The Dutch Church registers - Forgotten Books.) kwam ik nog een aantal Harrewijnen tegen. Ook uit het levensverhaal van Jan Herrewijn die in 1560 op de markt in Hondskoote werd verbrand weten we dat hij een tijdje in Engeland verbleef.

Ook aardig is dat je in het register iets kunt zien over de naam Herrewijn. Van Harewijn staat er in haakjes achter geschreven.

1580	Harlen.	Jakemyns f. Hans Charles, Diest.
1634	Harmans,	Pieter f. Abraham.
1610	Harpe, Van,	Maria f. Abraham.
1605	Harrebach, ,,	Paulus f. Paulus.
1617	Harrewyn,	Elisabet f. Jacob.

22 Oct.	1609	Herrewijn, (v. Harewijn),	Maria f. Jacob.
13 Oct.	1611	,, Anna	f. ,,
7 Mar.	1613	,, Abraham	f. Jaques, ,,
7 Apl.	1616	,, Jacob	f. Jacob.
2 Aug.	1618	,, ,,	f. ,,
27 Jan.	1622	,, Elisabet	f. ,,
18 Jan.	1618	,, Maria	f. Abraham.
23 ,,	1620	,, Van, Jacobus	f. ,,
11 Nov.	1621	,, Sara	f. ,,

Elisabeth 1 van Engeland, de onzelfzuchtige.

In Nieuwpoort woonde rond die tijd ook ene Maarten Herrewijn. Zijn zoon Josias werd een succesvol koopman in Bremen en in Haarlem. Hij kon het zich permitteren om een zelfportret te laten vervaardigen. Hij kreeg naast dochters 1 zoon maar die is jong gestorven. Met deze Herrewijn is geen directe verwantschap te traceren. Maar hij past wel mooi in dit verhaal. Zijn vrouw Laurentia de Koningh was van adel en mogelijk dat hij via die weg een vermogend man is geworden.

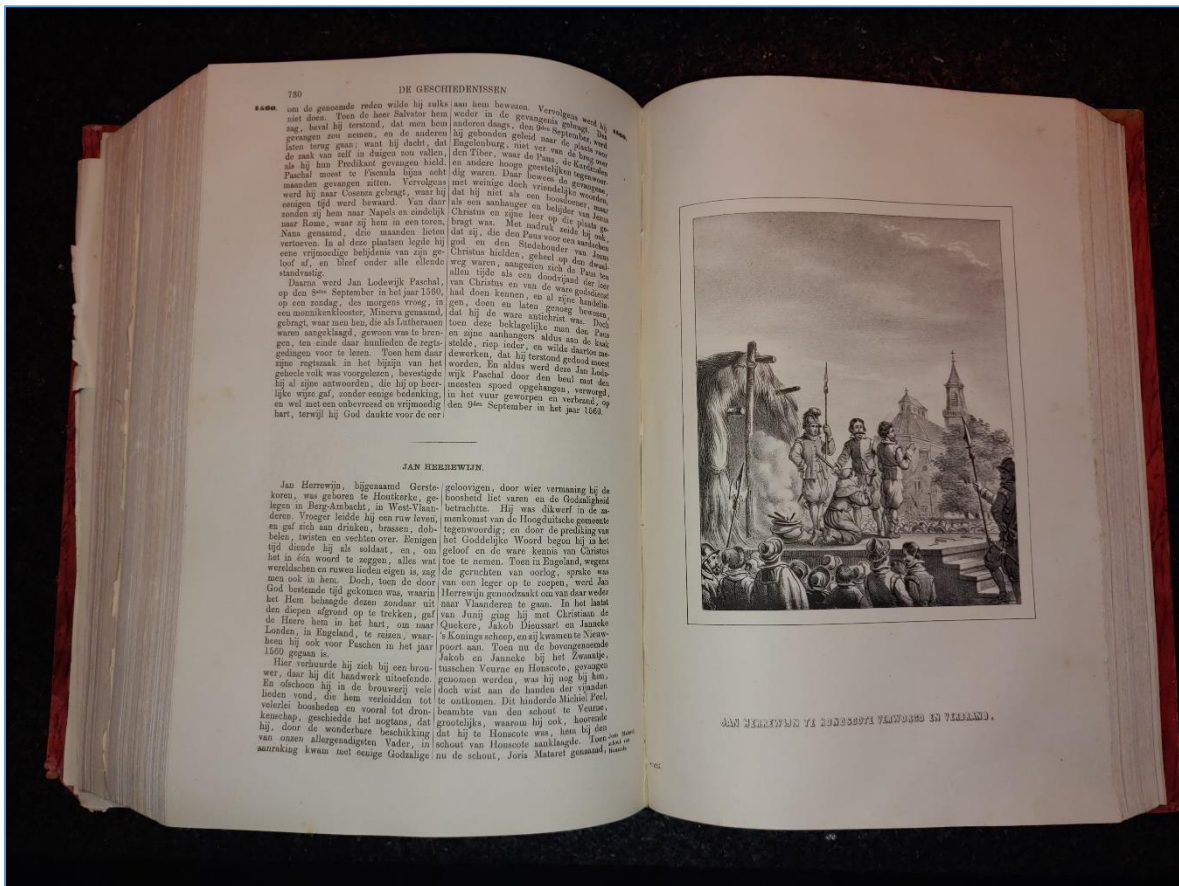

Josias Herrewijn 1584 geboren te Rotterdam

Schilderij uit 1635 - Johannes Cornelisz Verspronck (Haarlemse portretschilder)

Jan Herrewijn op de brandstapel

De eerste protestanten in de Nederlanden die om hun geloof de marteldood stierven waren Vlamingen. Dat begon rond de jaren twintig in de 16^e eeuw. Het is echter ook beschreven dat in Hondskoote, in het jaar 1560 Jan Herrewijn op de brandstapel om het leven is gekomen. Het is bekend dat zijn zus in Hondskoote woonde omdat hij daar een nacht was ondergedoken. Onze voorvader François is in datzelfde jaar geboren. Hoewel er geen directe stamboomlijnen bekend zijn is het aannemelijk dat deze Jan een naaste familieerwant is. De oudste zoon van François draagt ook de naam Jan.

In 1659 schreef Adrian Cornelisz van Haemstede het boek 'Historie der martelaren, die om getuygenisse der Evangelischer waerheydt haer bloedt gestort hebben, van de tyden Christi onses saligmakers aftot den jare seshien hondert vijf-en vijftigh toe.' vanuit dit boek is de geschiedenis van Jan Herrewijn bekend.

Jan Herrewijn was geboren te Houtkerke, gelegen in Bergambacht, in West Vlaanderen. (zie kaartje op pagina 7) vroeger leidde hij een ruw leven, en dobbelen, twisten en gaf hij zich aan drinken, brassen en vechten over. Enige tijd diende hij als soldaat. Hij was een man van de wereld.

Zijn bijnaam was Gerstekoren. (Wintergerst of gerstekoren moet voldoende koude hebben gehad om te kunnen bloeien. Door vertaald naar Jan: 'vanuit de grove materie tot aan een hogere geestelijke trap zich ontworstelend.')

Toen de door God bestemde tijd gekomen was, waarin het Hem behaagde deze zondaar uit de diepe afgrond op te trekken, gaf de Heere hem in het hart, om naar Londen in Engeland, te reizen, waarheen hij ook voor Pasen in het jaar 1560 gegaan is. Hier verhuurde hij zich bij een brouwer, daar hij dit handwerk uitoefende.

Jan Herrewijn verdiende de kost als bierbrouwer.

En, ofschoon hij in de brouwerij vele lieden vond, die hem verleidden tot velerlei boosheden en vooral tot dronkenschap, geschiedde het nochtans, dat hij, door de wonderbare beschikking van onze allergenadigste vader, in aanraking kwam met enige Godzalige gelovigen, door wier vermaning hij de boosheid liet varen en de Godzaligheid betrachtte. Hij was dikwerf in de samenkomst van de Duitse (=Nederduitse; Nederlandse) gemeente tegenwoordig, en door de prediking van het Goddelijke Woord begon hij in het geloof en de ware kennis van Christus toe te nemen.

Toen in Engeland, wegens de geruchten van oorlog, spraak was van een leger op te roepen, werd Jan Herrewijn genoodzaakt om vandaar weer naar Vlaanderen te gaan.

In het laatst van Juni ging hij met Christiaan de Quekere, Jakob Dieussart en Janneke 's Konings schep, en zij kwamen te Nieuwpoort aan. Toen nu de bovengenoemde Jakob en Janneke bij het Zwaantje, tussen Veurne en Honscote, gevangen genomen werden, was hij nog bij hen, maar wist aan de handen der vijanden te ontkomen. (GCH Deze drie zijn daarna ook op de brandstapel terecht gekomen. Hun geschiedenis is ook door van Haemstede opgetekend in het boek *Historie van de martelaren.*)

Dit hinderde Michel Peel, beambte van de schout te Veurne grotelijks, waarom hij ook, horende, dat hij te Honscote was, hem bij de schout van Honscote aanklaagde. Toen nu de schout, Joris Mataret genaamd, hierdoor gedrongen werd naar deze Jan te vernemen, en het algemeen bekend was, dat hij in de woning van zijn zuster (in Honscote) logeerde, kwam hij 's nachts met zijn dienaren, en nam deze Jan, die echter zeer gemakkelijk had kunnen ontvluchten, gevangen.

Aldus werd hij in de gevangenis gebracht waarin hij zich zo vrijmoedig gedroeg, dat ieder zich daarover verwonderde.

Een gevangeniscel zoals dat er in de 16^e eeuw uitzag.

En, daar hij niet zo spoedig voor de raad gebracht werd, als hij verwacht had, was hij zeer bedroefd, en vroeg aan ieder, die hij ontmoette, waardoor dit werd verhinderd; want zijn hart brandde van verlangen, om de Naam van Christus voor de rechters te belijden. Velen waren er, die dachten, dat hij de waarheid niet zou belijden, eensdeels, wegens zijn vorige goddeloze wandel, en anderdeels, omdat hij het Evangelie slechts weinig had leren kennen; doch de mensen oordelen veelal verkeerd.

Na geruime tijd daarnaar verlangd te hebben, werd hij eindelijk voor de beambten gebracht, waar ook een priester tegenwoordig was, om met hem te redetwisten. De priester vroeg hem allereerst, of hij binnenkort nog had gebiecht, hoe hij over de biecht dacht, en dergelijke beuzelarijen meer. Op dit alles antwoordde Jan op echt christelijke wijze, en veel beknopter dan later, want de gevangenis was hem als een school, waarin hij dagelijks zulke vorderingen maakte, dat hij dezelfde niet scheen te zijn, ofschoon zeer zelden hem enige lieden mochten bezoeken, uitgenomen zijn bloedverwanten, die alleen hij hem toegelaten werden, om hem spijs en drank en schone onderkleren te brengen.

Daarna vroeg de priester: "Geloofst gij niet, dat er zeven sacramenten zijn?"

De schout zei: "Of er zeven of twee zijn (want Jan had er twee beleden) wat ligt daaraan gelegen? Die er zijn, zal hij zo laten."

Toen zei de advocaat, Jan Priessen genaamd: "Geloofst gij niet, dat de Heere op het altaar is in vlees en bloed?"

Het was al voldoende om de brandstapel op te gaan indien je niet, net zoals de Rooms Katholieke kerk het leerde geloofde dat het brood en de wijn in werkelijkheid veranderde in het lichaam en het bloed van Jezus Christus.

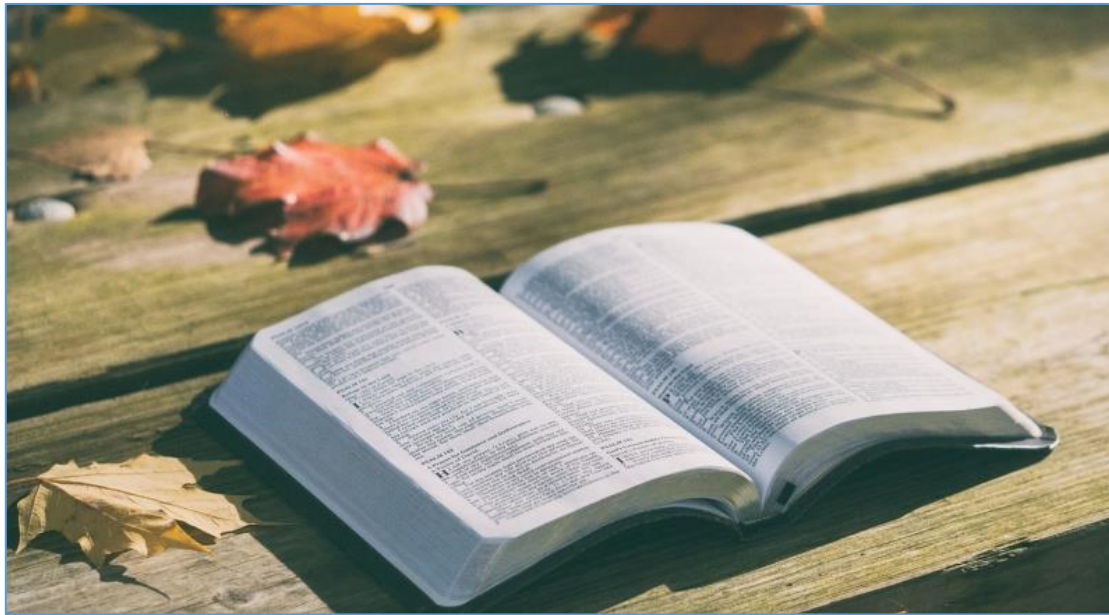
Gerstekoren antwoordde met Stefanus, "dat de Allerhoogste niet woont in tempelen met handen gemaakt," daar de Profeet zegt: "Alzo zegt de Heere: de hemel is mijn troon, en de aarde is de voelbank mijner voeten, waar zou dat huis zijn, dat gijlieden Mij zoudt bouwen? Of waar is de plaats Mijner rust?"

Wegens deze vraag vermaande hij de overheid zeer ernstig, en sprak over de plaats uit de Schrift, daartegen ingebracht, en zei, dat zij de leer der pausgezinden naarstig moesten beproeven met de toetssteen der heilige Schrift, opdat zij zien zouden, hoezeer die leer tegen de heilige Schrift streed, voor zij daarover vonnis velden. "Want," zei hij, "als gij dit niet doet, en gij en ik zullen staan voor de rechterstoel van Christus, waar wij allen moeten verschijnen, dan zult gij, maar, helaas, te laat, zien, hoe dwaas gij gehandeld hebt. Let ook ernstig op de kracht van Petrus' woorden, waardoor wij gehouden zijn Gode meer te gehoorzamen dan de mensen. Nu is het nog tijd deze zaak rijpelijk te bedenken, want in het laatste oordeel zullen uw priesters, noch geloofsrechters, noch bevelen van de koninklijke majesteit u kunnen verontschuldigen. Daarom, beproeft hun leer goed; niet om mijnentwil, maar om des Heeren wil, want dan zal ieder zijn eigen pak moeten dragen. De Heilige Geest zegt, "dat hun werken hen zullen volgen."

Paus Pius 4 regeerde ten tijde van dit verhaal.
Onder zijn leiding ondergingen velen de
marteldood.

Het is waar, dat de roomse kerk ten tijde der Apostelen en daarna de ware kerk van Christus was, gelijk de gemeenten van Korinthe, Galatië, Filippi, enz. tot die kerk behoorden; maar, aangezien zij van het zuivere woord van God afgeweken is, en niets anders dan fabelen en leugens begon aan te hangen, de sacramenten van Christus vervalste, en op haar gezag daarbij nog andere voegde, de christelijke tucht in een dwaze oorbiecht en de ban van de paus veranderde, is God van haar geweken, en kan niet meer de kerk van God, maar die van de duivel genoemd worden. Want Hij wil en kan ook niet aan een volk of land gebonden zijn."

Jan hield zich aan de bijbel als het woord van God, niet aan kerkelijke systemen, bedacht door mensen.

Toen beval de advocaat, dat men hem zou wegleiden.

Nadat hij dus herhaalde malen zijn geloof vrijmoedig voor de heren beleden had, verzocht hij hun op de een of de andere wijze, zoals dit het beste kon, met hem te handelen. De heren en priesters smeekten hem, om zijn gevoelens, zoals zij die noemden, te laten varen.

Hij antwoordde daarop, dat hij geen bijzondere gevoelens aankleefde, maar dat de Heilige Geest hem leerde het goede na te jagen en het kwade te schuwen.

Ja, zeiden zij, "ziet gij niet, dat de gehele wereld, wegens deze leer, in oproer verkeert, en dat er zoveel geleerde mannen geweest zijn, die de leer niet zo konden opvatten."

Toen zei hij: "Het oproer ontstaat niet wegens de leer, want zij zelf heeft de vrede lief; ja, deze leer is in staat alle kwaad, twist en tweedracht weg te nemen; maar alle oproep is toe te schrijven aan de boosheid der mensen, want zij willen zich onder deze leer niet buigen.

Dat vele geleerden deze waarheid niet konden begrijpen, is waar; want zij hebben dat gepoogd te doen met hun eigen wijsheid, wat onmogelijk is, en waarom zij ook dwaas geworden zijn,

zoals Paulus leert. Daarom dankt ook Christus Zijn hemelse vader, dat Hij dit voor de wijzen verborgen heeft, en het de kinderen heeft geopenbaard.”

Toen de dienaren hem van het stadhuis naar de gevangenis leidden, wekten zij hem op om goed te spreken, en zeiden, dat alles goed zou gaan.

Kort voor zijn dood werd hij nog eens voorgebracht en zeer scherp aangevallen over het zuivere gevoelen, dat hij had aangaande het avondmaal, en zij brachten daartoe een aantal getuigenissen bij van oude leraars, vooral van Augustinus, waarmee zij hun best deden hem wijs te maken, dat zij bij die plechtigheid geen gewoon brood noch gewone wijn ontvangen, verder, met een vals verdraaien van Christus' woorden: “Dat is Mijn lichaam” en nog vele andere bewijzen.

Op verstandige en christelijke wijze antwoordde hij, dat hij nooit had tegengesproken, en ook nu nog niet tegensprak, dat Christus in het avondmaal tegenwoordig was, maar dat hij alleen de lichamelijke tegenwoordigheid loochende. Hij zei te belijden, dat men in het avondmaal de gemeenschap van het lichaam en het bloed van Christus ontving, maar alleen op geestelijke wijze.

Aldus wist hij de uitvoerige bewijzen van de drogredenaars met weinige woorden te wederleggen en te vernietigen. Daar hij, zoals wij boven reeds hebben meegedeeld, met niemand spreken mocht, beïjverde hij zich, zoveel hij slechts kon, om zijn naasten te stichten en te onderwijzen. In geen geringe mate wist hij de belangstelling tot de waarheid bij het volk op te wekken door onderwijs en vermaning, en door dagelijks zeer vele Psalmen en geestelijke liederen, waarvan hij er enige gemaakt had, te zingen.

Toen de priesters zagen, dat het volk met grote scharen aan de gevangenis stond, waren zij woedend, bedreigden het volk, en deden hun best hem te beletten langer te zingen; vooral des Zondags en op enige andere dagen, als er veel volk op de markt was, hield hij zich met zingen bezig.

In deze tijd waren er twee dieven met hem in de gevangenis gesloten, teneinde deze Godzaligen getuige van Christus des te zwaarder te bezoeken. De pausgezinden zijn gewoon de gelovigen zeer te plagen met de tegenwoordigheid van goddeloze en onrechtvaardige liederen wat ook door de hemelse vader wordt toegelaten, opdat zij aan hun Hoofd Jezus Christus gelijkvormig zouden zijn, Die onder de goddelozen verkeren moest. Toen deze beide dieven bij hem in de gevangenis zaten, wisten zij in het geheim van hun vrienden enige gereedschappen te verkrijgen, waarmee zij uitbraken en ontvluchtten. En, ofschoon de gelegenheid voor Gerstekoren zeer gunstig was, wilde hij niet weglopen, vooreerst, omdat hij vreesde, dat men van deze uitbraak zijn broeder zou beschuldigen, ten anderen ook, omdat hij zich niet geneigd gevoelde te ontvluchten, maar om te blijven. Hiermee bewees hij vooreerst zijn vurige liefde tot God en een ijverige begeerte, om zich voor de waarheid op te offeren, en ten andere ook zijn liefde tot de naaste. Toen hij nu voor zeker vernam, dat het vonnis van het hof luïdde, dat hij sterven moest, werd hij met grote vreugde vervuld, en loofde en dankte de Heere, dat Hij hem waardig had geacht om voor Zijn Naam te lijden.

Deze vreugde betuigde hij in een brief, aan de broeders toegezonden, waarin hij hen ook ijverig vermaande tot standvastigheid.

Toen hij nu de heren van Honscote zagen, dat zij volgens het vonnis gedwongen waren, dit onschuldig lam op de slachtbank te leggen, stelden zij tot volvoering van hun boosheid de 4^e November vast, Daar er op die dag te Sint Wijnocxbergen een feest zou worden gevierd, hoopten zij, dat er velen naar dit feest zouden gaan, en meenden aldus hun voornemen met minder zorg voor oproer, dat zij in deze zaak vreesden, te kunnen volbrengen.

Te vier of vijf uur in de ochtend van de 4^e November lieten zij de gevangene uit de gevangenis naar het stadhuis brengen, waar zij hem zeer plaagden en hem baden zijn gevoelens te laten varen, en hun broodgod van een Grauwe monnik, die daar de mis bediende, aan te nemen, of tennijnste te belijden, dat Christus in vlees en bloed in het avondmaal was; en beloofden hem, wanneer hij dit deed, terstond te zullen loslaten, doch hij weigerde dit. Eindelijk begon de mispriester de mis te lezen. Vervolgens bonden zij Jan, brachten hem naar de kapel, en dwongen hem daar te blijven. Doch Jan keerde de mispriester de rug toe, stopte ogen en oren toe, daar hij hun lasterlijke boosheid zien noch horen wilde. Toen nu de mispriester de broodgod ophief, wat zij heiligen noemen, vroeg iemand, die nevens Jan neerknielde: "Is Christus nu niet in handen van de priester?"

Toen antwoordde Jan: "Nee, nee, o nee, Hij zit aan de rechterhand van Zijn vader in de hemel."

Nadat het gewone uur aangebroken was, en zij zagen, dat zij niets op hem konden winnen, werd hij in de vierschaar (= rechtbank) gebracht, waar hij veroordeeld werd, om als ketter te worden, verbrand, vooral omdat hij niet geloofde, dat Christus' vlees en bloed in het avondmaal tegenwoordig was.

Toen zijn vonnis gelezen was, beweerde hij op zeer voortreffelijke wijze, dat zijn belijdenis overeenkomstig de waarheid was, en vals, wat zij met vuur en zwaard voorstonden. Aldus werd hij in de handen van de beul overgeleverd, die hem met behulp van zijn dienaren, terstond voorbracht. Toen Jan in de deur van het stadhuis stond op de bovenste trap, zag hij met een zeer opgeruimd gelaat, alsof hij lachte, naar het volk, en sprak de omstaande schaar zeer vrijmoedig zeer vrijmoedig uit Gods woord aldus aan:

"Alzo beloont deze boze wereld de ijverige dienaren des Heeren. Want in vroeger tijd, toen ik dronk en schonk, zwierde en dobbelde, en in allerlei goddeloosheid leefde, behoefde ik voor dusdanige boeien niet te vrezen (hij hief hierbij zijn geboeide handen op). Toen was ik ieders vriend, door ieder geprezen en geacht maar, zodra gaf ik mij niet aan de Godzaligheid over, of de wereld begon mij vijandig te zijn, en mij te vervolgen, gevangen te nemen en te doden, doch hieronder ben ik welgemoed en getroost. Want nooit wist ik, dat Gods Woord zo machtig is als ik nu gevoel. Daarom, lieve broeders, wees vrijmoedig; want al ziet men hen aldus gevangen, gebonden en geboeid (en hij toonde weer zijn handen), het zal niet schaden: want dit hebben zij Christus ook gedaan. "Hebben zij," zegt Hij, "Mij vervolgd, Zij zullen ook u vervolgen; de dienstknecht is niet meerder dan Zijn Heere."

Toen Jan aldus in het perke stond, kwam er een broeder tot hem, nam hem bij de hand en troostte hem, en scheidde niet van hem, totdat hij in de hut ging om te worden verbrand.

Daarna riep Jan, aan de ene zijde van het perke opgaande, aanhoudend het volk toe, en werd ook door velen vermaand en vertroost.

Toen hij aan het einde daarvan kwam, begon hij de 130sten psalm te zingen: "Uit diepe nood schrei ik, enz. Na het eerste vers begonnen te hebben, kwam de Minderbroeder, die nauwelijks door het volk kon heendringen, tot hem, om hem in de laatste uur zijns levens nog te kwellen. Hij viel voor Jan Gerstekoren op de knieën en zei: "Jan, bekeer u, het is nog tijd." De lijder luisterde er niet naar, en keerde hem de rug toe.

- 1 **Uit diepten van ellende roep ik tot U, o Heer.
Gij kunt verlossing zenden, ik werp voor U mij neer.
O Laat uw oor zich neigen tot mij, tot mijn gebed.
Laat mij gehoor verkrijgen, red mij, o Here, red!**
- 2 **Zoudt Gij indachtig wezen al wat een mens misdeed,
wie zou nog kunnen leven in al zijn angst en leed?
Maar Gij wilt ons vergeven, Gij scheldt de schulden kwijt,
opdat wij zouden vrezen uw goedertierenheid.**
- 3 **Ik heb mijn hoop gevestigd op God de Heer die hoort.
Mijn hart, hoezeer onrustig wacht zijn verlossend woord.
Nog meer dan in de nachten wachters het morgenlicht,
blijf ik, o Heer, verwachten uw lichtend aangezicht.**
- 4 **Gij al Gods bondgenoten, ziet naar zijn toekomst uit!
De Heer is vast besloten, tot goedertierenheid!
Hooft aan de goede tijding; Hij geeft in zijn geduld
aan Israël bevrijding van onrecht en van schuld.
Terug naar boven**

Psalm 130 Liedboek voor de kerken

De daarbij staande broeders riepen de Minderbroeder toe: "Bekeer uzelf, gij huichelaar!"

Intussen zong Jan ongehinderd voort. Toen de Minderbroeder zag, dat hij niet vorderde, stond hij op, begon het volk aan te spreken, en vermaande hen zich niet te laten ontstichten, "al hoorden zij," zei hij, "de ketter van God zingen."

Enige broeders, die daarbij stonden, riepen: "Zwijg, niemand is er door ontsticht."

Toen wendde Jan zich naar de monnik en zei: "Zou er ook iemand ontsticht kunnen worden, als men van God zingt?"

Andermaal riepen de omstaande broeders: "Nee, er is niemand door ontsticht."

Hij zong voort en eindigde de Psalm. Velen zongen stil mee, anderen met luider stem. Zij, die hem vermaanden en vertroostten, gingen daarmee vrijmoedig voort en zeiden: "Strijd vroom, mijn broeder, uw verlossing is nabij" enz. Meer dan vier honderd waren er, die dit deden. Velen bestrafden ook de monnik op dappere wijze.

Jan beantwoordde de troostrijke woorden van de broeders en zei, dat hij daar gekomen was, om met de hulp des Heeren te strijden.

Toen de monnik zag, dat Jan noch het volk hem gehoor gaf, viel hij op zijn knieën in het slijk, en vermaande het volk, om voor die ellendige ketter, zoals hij hem noemde, te bidden, en hield zich, alsof hij ook bad. Doch niemand wilde met hem bidden of knielen, waarom hij het volk toornig aankeek.

Toen Jan de Psalm gezongen had, viel hij op de knieën, en bad God vurig doch kort. Terstond stond hij op, en wekte het volk als vroeger, op, de Heilige Schrift te onderzoeken, teneinde door geen valse leer te worden verleid. Hij vermaande hen ook de mensen niet te vrezen, maar God, en zei bij herhaling: "vrees de mensen niet, want zij moeten vergaan als kaf, als wind, als een oud kleed. Zij hebben geen macht een haar van ons hoofd te krenken, dan met de wil des vaders."

En, toen hij gereed stond in de hut (men had een grashut op het schavot gemaakt waarin hij verbrand zou worden) te gaan, zei hij: "Mijn broeders, nu ga ik voor u ten offer, volgt mij gewillig en vrijmoedig na, als de Heere dit ook over u mocht beschikt hebben."

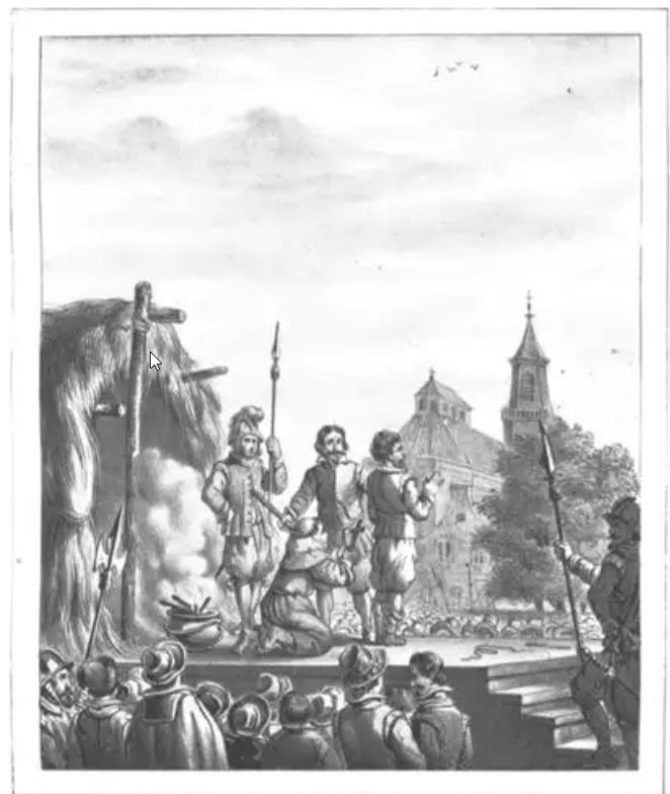
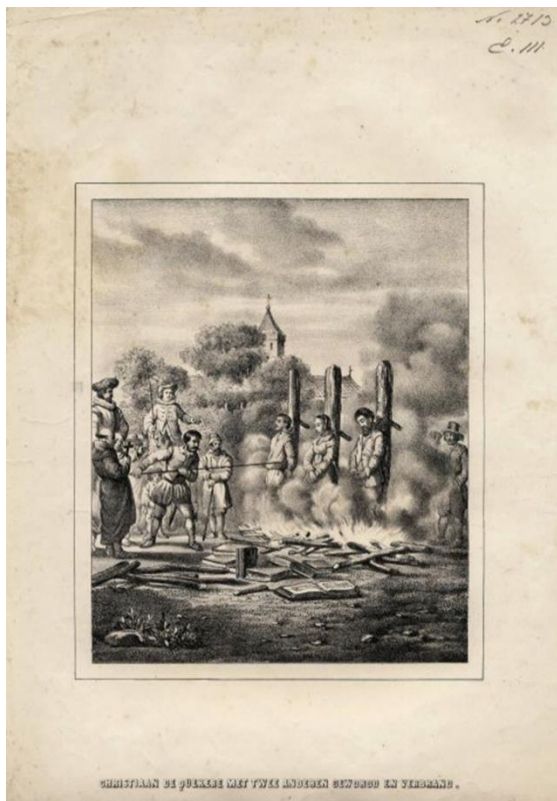
Toen hij er was ingegaan, en zich aan de paal geplaatst bad, kwam de monnik andermaal tot hem, viel voor hem op de knieën, en zei: Jan, nog is het tijd: bekeer u toch! Doch Jan luisterde niet naar hem.

Toen hij aan de paal stond, bad hij voor zijn vervolgers, en beval zijn geest herhaaldelijk de almachtige God aan.

De broeder, die hem bij de hand genomen had, stond in het midden der gerechtsdienaren en bij de beul. En, ofschoon hij de martelaar voortdurend vermaand, en aan de dienaren, vooral aan de beul, ernstig gevraagd had, hem te laten spreken, aangezien het nu zijn leven gold, was er toch niemand, die hem gevangen durfde nemen; maar zij waren meer, verbaasd, verlegen en beschaamd dan hij, die daar de dood moest ondergaan. De beul, die in dit ambt nog niet behoorlijk was geoefend, verworgde Jan op deerlijke wijze en verbrandde hem, zo zelfs, dat de omstanders zeer ontroerd riepen: "gij moordenaar, waarom vermoordt gij de man aldus tegen het vonnis?" Er ontstond rumoer onder toeschouwers. Enkelien hieven een lied aan. Karel Acquaert riep uit: „Slaet doot", en terwijl hij met een stok op de beul toeliep, vorderde hij de omstaanders op „omme... eendrachtelic tumulte, uploop en rudesse te doene up

die vande justicie". Het snelle ingrijpen van de gerechtsdienders kon verder onheil beletten. Aldus gaf deze vrome getuige van Christus Jezus zijn geest aan de Heere over, op de 4de November 1560 te Hondschote.

Zijn lichaam werd tot as verbrand, en de as op de markt begraven. Velen werden door de dood van deze martelaar in de kennis van het Evangelie versterkt en ook velen verlicht.

Ook de drie vrienden waarmee Jan uit Engeland kwam werden verbrand om hun geloof in Jezus Christus

4 november 1560
Jan Herrewijn op het schavot.

Cathelyne Herrewijn, als heks verbrand

Op 22 maart 1627 werd onderstaand doodvonnis opgetekend door de schepenen van Nieuwpoort. Ik heb het zelf uit het Oud Nederlands vertaald. Soms is het een beetje gokken wat er precies heeft gestaan. Maar het geeft een goed beeld van de situatie in die tijd.

Cathelyne Herrewijn, weduwe van Jan Coolen en daarvoor weduwe van Pieter Janssen of hoe u anders ook genoemd wordt, u hebt zich ertoe overgegeven om afstand te nemen van God almachtig, Zijn geboden en uw doop.

U heeft gemeenschap gehad met de boze vijand van de hel, door u bij name genoemd als Eénoog. U hebt Eénoog 25 jaar geleden bij de weg naar Dixmuide ontmoet. Hij was gekleed in het zwart, op zijn hoofd droeg hij een hoed met pluimen. Hij was verder herkenbaar aan een manke voet. U heeft toen en op andere reizen daarna gemeenschap met hem gehad. U heeft daar zelfs een litteken in uw hals aan overgehouden. U heeft ook met andere boze geesten gemeenschap gehad tijdens diverse bijeenkomsten. U hebt men hen gezongen en gedanst en ook gegeten.

Daarbij bent u er de oorzaak van geweest dat Lieven Tanneken, de dochter van Berthelemeus Sonderlinck, Paesschierken, het kind van Pieter Niekuick, Pierkin, het kind van Jan Janssen en Philips, het zontje van Philips Mallebroucke zijn overleden. Ú hebt hen bestreken met een grijs gekleurde zalf. Die zalf had u gekregen van de boze. Hij heeft met u een compact gesloten waardoor u over krachten kon beschikken.

Verder zijn er door uw vervloekingen twee koeien en drie paarden dood gegaan. U heeft van uw kwade vriend voor elk paard 7 of 8 stuivers ontvangen. Ook zijn er door uw vervloekingen diverse mensen ziek geworden: Pieter Leus, het kind van Pieter Neirinck en Jan Janssen, uw zoon.

U heeft hun ziekten belezen (het uitspreken van bezweringen) waardoor u dacht dat ze van hun kwellingen zouden worden genezen.

Bovendien heeft u nog ander kwaad verricht door uw onbehoorlijke vervloekingen. Waarbij u mensen hebt verleid tot afschuwelijke zaken door marteling om het genoegte waarbij lichamelijk leed werd veroorzaakt.

Na gehoord te hebben uw antwoorden heeft de bailliu (ambtenaar /rechter) Jonkheer Robert de Clercq het oordeel van schuld over u uitgesproken. U bent bij deze veroordeeld om naar de markt gevoerd te worden om aldaar geëxecuteerd te worden. Daarom eisen de burgemeesters en de schepenen van deze stad dat het oordeel uitgevoerd dient te worden op de brandstapel zodat de dood erop volgt. Uw lichaam zal buiten deze stad worden gebracht. Uw bezittingen, waar die ook gestaan of gelegen hebben zijn bij deze verbeurd verklaard, ten profijt van de Koninklijke Majesteit.

Aldus besloten door het gerecht op de 22^e maart 1627. De executie heeft op dezelfde dag plaatsgevonden.

Wie was deze Cathelyne precies? Met veel zoekwerk zou je daar wel uit kunnen gaan komen. Er zijn wel wat fragmenten op google te vinden. Zo leefde er in Nieuwpoort eind 16^e eeuw een Jan Herrewijn, hij had drie dochters, Laurentia, Cathelijne en Tanneke. Het is goed mogelijk dat deze 'heks' zijn dochter was.

Nieuwpoort - Rehabilitatie van de Nieuwpoortse Heksen.

"Wij buigen ons hoofd en vragen vergiffenis." Namens het voltallige gemeentebestuur en de bevolking van Nieuwpoort. Burgemeester ir. Roland Crabbe"

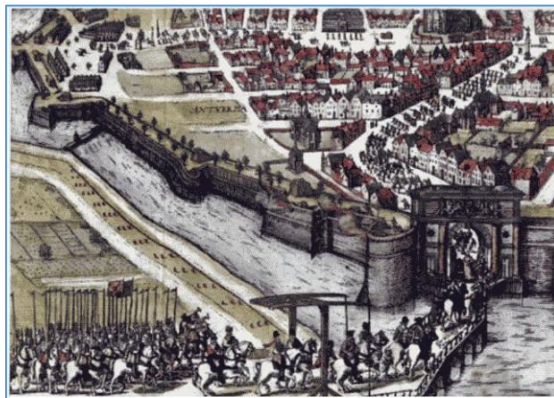
Foto genomen tijdens het bezoek aan de Westhoek in juli 2021

Migratie en Leiden

Tussen 1567 en 1573 vluchtten zo'n 50.000 mensen, hoofdzakelijk afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden. Vlamingen trokken grotendeels naar Engeland, Brabanders en Walen vestigden zich in Duitse landen, met name Kleverland en Hessen. Friezen en Groningers gingen naar Oost-Friesland. Mennonieten zochten een plaats rondom Danzig in West-Pruisen.

Toen de Nederlanden zich met de Pacificatie van Gent verenigden met als doel om een soevereine staat te vormen, stuurde Filips II opnieuw troepen om de Nederlanden te heroveren. Tijdens Parma's negen jaren reduceerden de Spanjaarden het grondgebied van de jonge staat tot graafschap Zeeland, sticht Utrecht, graafschap Holland en heerlijkheid Friesland. De talloze onlusten, plunderingen en slachtpartijen (zowel door Spanjaarden als door rebellen) tijdens de Spaanse herovering zorgden voor een nog grotere vluchtelingenstroom vanuit de Zuidelijke Nederlanden. Het resultaat was een verbijsterende terugloop van de bevolking. Van de ongeveer 18.000 mensen die in 1566 in Hondschote woonden, "het meest ketterse nest van Vlaanderen", bleven er twintig jaar later nog maar 385 over. De Leuvense bevolking daalde in die periode van 17.000 tot 9.700. Antwerpen, een handelscentrum van wereldformaat, met 90.000 inwoners in 1566, hield er in 1589 nog 42.000 over. Op het platteland was de toestand nog hachelijker. In enkele, vooral West-Vlaamse, streken daalde de populatie met 80 procent. Antwerpen, het belangrijkste calvinistische bolwerk in de Zuidelijke Nederlanden, had tot de val van Antwerpen in 1585 zo'n 100.000 inwoners. Dat aantal zakte erna tot 42.000.

Gent verloor 20.000 inwoners in 3 jaar tijd (1584-1587) ongeveer een derde van de huizen stond te huur of te koop. Bestemming waren nu voornamelijk de vrije provincies in het noorden, waarheen ook veel vluchtelingen uit Engeland en Duitse landen trokken. Het aandeel van de immigranten bij de opbouw van de Republiek was enorm. In het begin van de 17^e eeuw woonden er niet minder dan 150.000 Zuid-Nederlanders in de inmiddels tot republiek uitgeroepen noordelijke Nederlanden, zo'n 10 procent van de bevolking. Vooral in de steden waren ze prominent aanwezig.

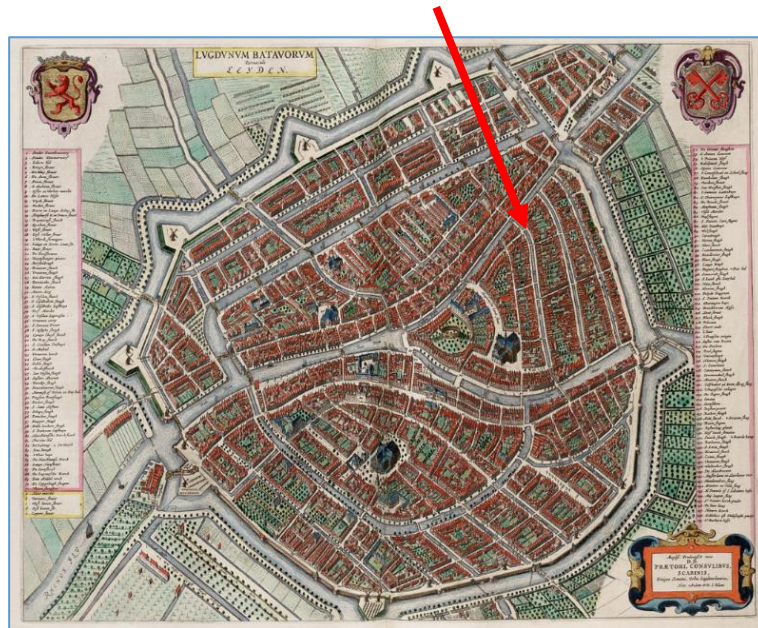

De val van Antwerpen 1585

De eerste Vlaamse laken drapiers kwamen in 1577 in Leiden aan. In 1622 was 67 procent van de Leidenaars van Zuid-Nederlandse afkomst.

De integratie van de nieuwelingen verliep niet altijd even vlot. De Noord-Nederlandse - "hersenloze Hollandse boerenkinkels" volgens de Brabanders - ergerden zich mateloos aan de arrogantie en de flamboyante levensstijl van de zuiderlingen. Na 1630 gingen de immigranten geleidelijk op in de inheemse bevolking.

Op Google vind je al snel de associatie tussen Harrewijn of Herrewijn en Leiden. Van onze voorvader Jacob (geboren 1590) weten we nog het adres: Hooigracht

Leiden - Jacobus Harrewijn facit

Textielnijverheid

Aanvankelijk werden de wollen stoffen zoals laken vervaardigd door zelfstandig werkende ambachtsslieden. Naarmate er meer vraag kwam naar deze stoffen werden er hogere kwaliteitseisen aan gesteld. Inkopen werd daardoor duurder, zodat alleen de beter gesitueerde kooplieden zich in deze handel konden begeven. De bewerkingen die de stoffen moesten ondergaan zoals het wassen, het spinnen, het weven en het vollen lieten zij graag aan anderen over. Hierdoor werden uiteindelijk de ambachtsslieden verdrongen.

Het beroep laeckenbereyder ontstond. Of anders benoemd: Drapier, iemand die meerdere wevers in één ruimte (winkel) samenbrengt en vaak ook de afwerking van de lakens in eigen hand neemt. Deze lakenreders zijn de voorlopers van de fabrikeurs.' Als tweede betekenis aan drapier geeft men: '(koopman) die laken laat opreden (verven, scheren, afwerken).

Huisnijverheid in Leiden: het weven van lakens

Jan Herrewijn, een rijke stinkerd

Op 27 juni 1629 werd Johan Herrewijn geboren, hij was de zoon van Jan Harrewijn (geb. 1585) en Hester Fabri. Zijn opa heette Jan, bijgenaamd 'de oude' (geb. 1560). Deze Jan de oude was van beroep wolkoper. Een tante van Johan heette Tanneke en een oom Pieter. Dat zijn de kinderen die samen met François uit Hondskoote zijn gevlucht. (zie pagina 9)

In de archieven wordt bij het beroep van Johan vermeld: zeer rijke textielhandelaar. Johan was eigenaar van een grote woning aan de Zijlstraat in Haarlem, tussen de vogelkopsteeg en de Craijenhorstergracht. Daarvoor had hij 11.300 carolus gulden betaald. Er bestaat een notariële actie waarin zijn complete bezit wordt aangegeven. In heel Haarlem waren er maar twee personen die zich met hun bezit aan hem konden meten.

Woonhuis Johan Herrewijn ca. 1660

Rond 1660 liet Johan, als investering een kapitale boerderij/landhuis bouwen in Moerkapelle. Hij noemde het De Hoekwoning. Samen met zijn vader Jan was hij als speculant betrokken bij de droogmaking van de polder De Honderd Morgen of Wilde Venen. Anno 2021 heet dit huis 'Het land van de belofte.' De boerderij bestaat nog steeds en op de website www.landvanbelofte.com vind je er de naam van vermogend wol koopman Johan Herrewijn nog terug.

De naam 'rijke stinker' heeft zijn oorsprong in het begraven van vermogende mensen. Deze personen konden het zich permitteren om in de kerk zelf begraven te worden. We kunnen dat nog zien aan de oude grafstenen in kerken. Dat was niet altijd fris. Het was goed te ruiken dat onder die stenen ontbinding van lijken plaatsvond..

zerksteen

Jacobus Harrewijn, de kunstenaar

De meest bekende Harrewijn is Jacobus. Geboren in 1660. Hij was een beroemde kunstschilder, tekenaar en vooral graveur. Hij was vooral actief te Brussel. Op het internet vind je veel materiaal van hem. Ook zijn in het jaar 1700 geboren zoon François was een beroemd prentkunstenaar. Van beide heren is veel werk te vinden in het Rijksmuseum.

Nu komen we weer tot de vraag die onze dochter Elize mij stelde: Is die Jacobus familie van ons? Ik heb dat uitgezocht en het resultaat is als volgt: Jacobus de kunstenaar was de zoon van Cleas (geb.1632), Cleas was de zoon van Jacob (geb.1590) en Jacob was de zoon van François (geb.1570). Dat is dezelfde François waar onze familietak van afstamt. Dus of het familie is? Ja.

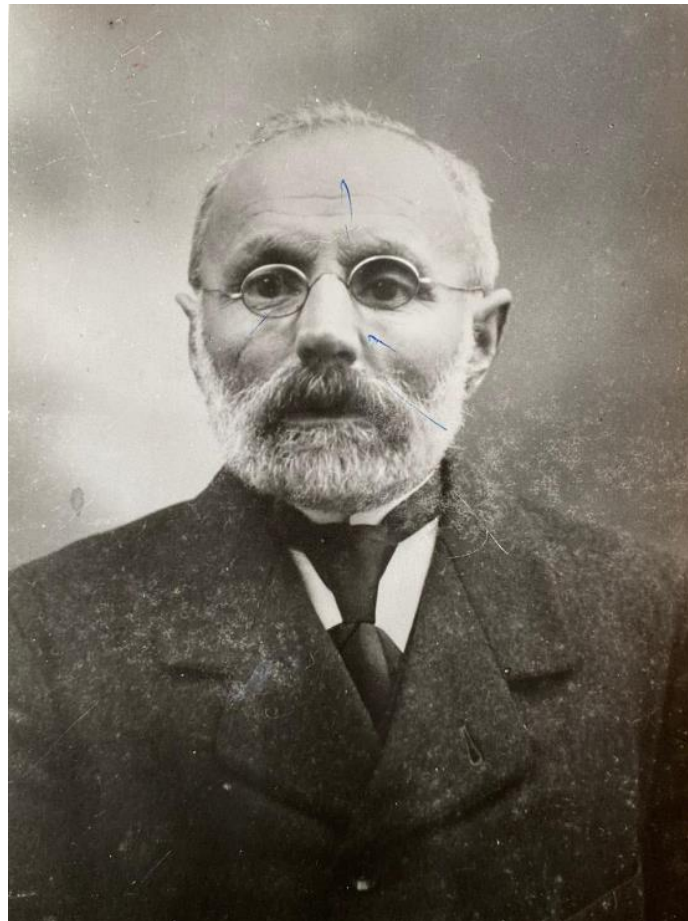
Het beleg van Groningen

Jacobus Harrewijn facit

Een grote stap in de tijd naar Leendert Harrewijn (geb.1850)

In de notities die mijn vader, Cornelis Harrewijn eens had gemaakt vond ik wat kerabbels over Leendert Harrewijn:

Geboren te Den Briel op 22 januari 1850. Op 16 jarige leeftijd gaat hij werken in Geenvliet. Twee en een half jaar later is hij weer terug in Den Briel. Hij is dan bijna 19 jaar. Op 19 jarige leeftijd gaat hij werken in Zwijndrecht, waar hij 7 jaar later trouwt met Sara van Nugteren. Leen is dan 26 jaar. Spoedig gaat het pasgetrouwde stel wonen in Giessen Nieuwkerk. Op 28 februari 1877 wordt het eerste kind geboren: Lucretia Adriana. In totaal krijgen ze 12 kinderen, waarvan er 4 kort na de geboorte overlijden. Op 14 mei 1972 sterft als laatste de 2^e Lucretia Adriana op 84 jarige leeftijd.

L. Harrewijn 1850 - 1924

Oom Aalbert, een bijzondere

Mijn neef Kees vertelde mij eens onderstaande anekdotes:

In Giessen Nieuwkerk hadden we vroeger oom Aalbert. Hij was een zoon van Leendert en Sara. Geboren in 1889 en overleden in 1971. Zijn bijnaam was 'De Por'

Die naam had hij gekregen van het kerkvolk. Het zat namelijk zo dat oom Aalbert gedurende de gehele kerkdienst ferm iets zat op te houden. Zodra het amen had geklonken en de kerkdeuren voor hem openzwaaiden was het dan ook snel raak. Bij iedere stap op de kasseien kon je duidelijk horen dat een hoop lucht met een aanzienlijk geluid uit zijn broek ontsnapte. vandaar de bijnaam: 'De Por'

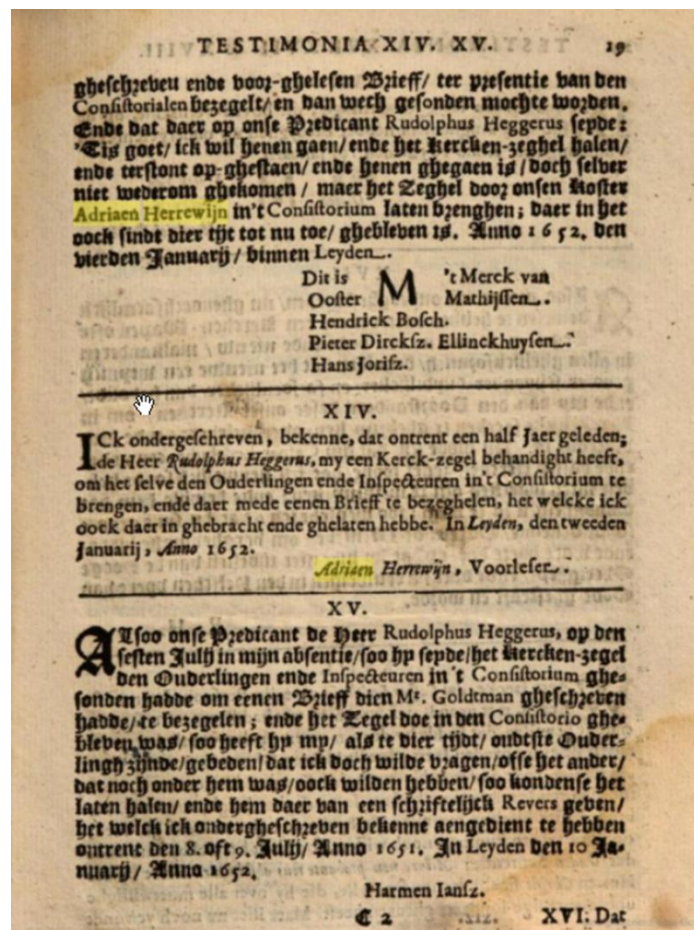
Oom Aalbert was ook slecht gehorig. Om beter te kunnen horen beschikte hij over een gehoorapparaat. Die zagen er in het begin van de 20^e eeuw iets anders uit dan nu. Met een reusachtige hoorn begaf hij zich iedere zondag ter kerke. Hij nam zitting in de kerkebank en voor het gemak legde hij de hoorn op de rand van de bank. Wanneer tijdens de preek een oorverdovend lawaai klonk wist de gemeente wat er weer aan de hand was: oom Aalbert was in slaapgevallen, de hoorn op de stenen geklaterd.

Nawoord

Deze beknopte kroniek licht een klein tipje van de sluier op, er valt veel meer te vinden en te vertellen. Zo zou Leen Harrewijn (geb. 1900) het bijvoorbeeld prachtig gevonden hebben om te weten dat één van zijn geliefde oudvaders, ds Jacob Koelman getuige was bij het huwelijk van Claes Jacobsz Harrewijn en Maria Hues op 15 september 1660 in de Nieuwezijds Kapel te Amsterdam. De naam van de moeder van Maria was Elisabeth Koelman.

Het ambt van ouderling in de familie Herrewijn begon al in Hondshoote en kreeg ook vervolg in Leiden. Dat blijkt uit een afschrift van het boek Apologia uit 1652. We zien dat ene Adriaen Harrewijn daar voorlezer was. Hij zou zomaar dezelfde Adriaen kunnen zijn waar we op pagina 9 kennis mee maakten.

Ons voorgeslacht ontvluchtte de plek waar ze opgroeiden met achterlating van het bezit, of betaalde zelfs met hun eigen leven voor het geloof in Jezus Christus. De brandstapels resulteerden er niet in dat het vuur van dit vertrouwen in onze familie werd uitgedoofd.

Via google kun je zelf ook op zoek gaan naar meer materiaal.

Het was leuk om deze zoektocht te doen. Het onderzoek is niet wetenschappelijk; zo heb ik geen waterdicht bewijs tussen de link van familie Harrewijn en de familie 'd Harcourt kunnen vinden maar het zou zeker zo kunnen zijn als hier beschreven is.

Sowieso is het een aardig verhaal geworden om rondom een knapperend houtvuur nog eens naverteld te worden.

Gert Harrewijn

Sliedrecht, oktober 2021

gertharrewijn@gmail.com

06-20210880

Bronnen & meer informatie

- Uitold.nieuwpoort.be Elck zegg het voorts
- G. Dalle Nieuwpoort in de Geuzetijd 1576-1601
- De geschiedenis van het protestantisme in Vlaanderen. E.Pichal Uitgave: Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij Antwerpen/ Amsterdam. 1975
- De slag bij Nieuwpoort. C.E.H.J. Verhoef. Uitgeverij Aspekt 2001
- The Dutch Churchregisters – forgotten books. www.forgottenbooks.com. TheMarriageBaptismalandBurialregisters15711874andMonumentalInscriptionsoftheDutc_11204488
- De val van Antwerpen. C.E.H.J. Verhoef. Uitgeverij Lannoo 2004
- Wikipedia/ Kwartierstaten etc.
- www.herrewijnenweb.nl
- www.mijnstambomen.nl Leidenaars uit Hondschoote
- De dageraad van de Reformatie in Vlaanderen. J. Decavelle 1975 Brussel. &5 De broederschap te Hondschoote.
- Topografie van armoede en rijkdom in Nieuwpoort 1576- 1601 G.Dalle
- Geschiedenis Verenigde Protestante Kerk België. (website)
- Beeldenstorm in Middelburg dr. J. van Vloten. (o.a. meer informatie over ds. Obry. Hij organiseerde daar hagepreken)
- Brugge in Geuzetijd. Werkgroep Herdenkingsbundel en Uitgave Westvlaamse gidsenkring 1982. (met de vermelding dat Jan Herrewijn tot de kopstukken van de calvinistische gemeenschap van Hontschoote behoorde. Evenals Joris Herrewijn.)
- Beeldenstorm en bosgeuzen in het Westkwartier. 1566-1568 drs. M. Backhouse.
- Reformatie in Vlaanderen. Ds. C.G.Montijn
- Vlaanderen – Reformatie
- Index hoofdgeld stad Leiden 1622. (15 Herrewijnen betaalden hoofdgeld)
- Acta van de Nederlandse Synode der zestiende eeuw. 1889
- Het gevecht met de duivel: heksen in Vlaanderen. Fernand Vanhemelryck 1999
- Kooplieden en kerkgangers.: geloof, hoop en handel van de familie De Peyster 1525 – 1725
- De kronieken van de Westhoek deel 8 De dagboeken van Augustijn van Hernighem. 1562 - 1591. Ivan vanHerpe
- De kronieken van de Westhoek deel 1 Ivan vanHerpe
- Elf eeuwen Ieper. Lieven Stubbe
- De dagen van Hondschoote. Jaap Stervelynck
- Zes eeuwen Loevestein. Peter van Andel 1972
- www.herrewijnenweb.nl
- Familie Harrewijn in Ekeren. Alfons Van Den Wyngaert. Kapellen 28 juli 2021
- www.johnooms.nl/heren-en-vrouwen-vanadel/harcourt